

JUNIORIJÄÄKIEKKOILIJOIDEN KOKEMUKSIA HARRASTUKSESTAAN

Marjo Tissari

Liikuntapedagogiikan

pro gradu – tutkielma

Syksy 2004

Liikuntakasvatuksen laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Marjo Tissari. Juniorijääkiekkoilijoiden kokemuksia harrastuksestaan. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu – tutkielma, 63 s.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata juniorijääkiekkoilijoiden liikuntaharrastuksia ja niihin liittyviä kokemuksia. Tutkimuksen aineisto on osa 1980-luvulla toteutetun Lapsiurheilututkimuksen aineistoa. Tutkimus on luonteeltaan laadullinen. Se ei pyri tilastolliseen yleistettävyyteen vaan keskittyy ainoastaan tutkittavan ilmiön kuvaamiseen ja ymmärtämiseen. Kohderyhmänä oli 20 jyvaskyläläistä juniorijääkiekkoilijapoikaa. Tutkimuksen aineisto oli haastatteluaineisto, joka koostui kahdesta teemahaastattelusta. Ensimmäinen oli tehty Lapsiurheilututkimuksen alkaessa syksyllä 1982 poikien ollessa 10-vuotiaita ja toinen viisi vuotta myöhemmin, syksyllä 1987. Haastattelut analysoitiin teemoittelemalla.

Tutkittujen juniorijääkiekkoilijoiden harrastus muuttui säännöllisemmäksi ja jäsenytyneemmäksi viiden vuoden aikana. Aluksi harrastaminen, joka oli aloitettu yleensä kaverien innostamana, oli vain yksi leikki muiden joukossa. Tulevaisuuden haaveet olivat korkealla, mutta realisoituivat harrastuksen vaatimusten kasvaessa. Harrastuksen muuttuessa päivittäiseksi oli monista muista asioista tingittävä. Nuorena tärkeintä oli henkilökohtaiset onnistumiset joukkueen menestyksen ollessa toissijaista. Iän myötä joukkueen menestymisen merkitys kuitenkin kasvoi ja lopulta siitä tuli pääasia. Vanhempana joukkue nähtiin kokonaisuutena, jossa jokaisella oli oma roolinsa.

Tutkimukseen osallistuneilla pelaajilla loukkaantumiset lisääntyivät ja niiden vakavuusaste kasvoi iän mukana. Niitä pidettiin kuitenkin lajiin kuuluvana eikä pelätty etukäteen. Pelaajien haastatteluista selvisi myös vanhempien tärkeä rooli lasten jääkiekkoharrastuksessa. Heidän ensisijaisena tehtävänä oli huolehtia harrastuksen aiheuttamista kustannuksista sekä kuljetuksista. Useimmat olivat kuitenkin aktiivisesti mukana myös seuratoiminnassa.

Aiemmat aiheeseen liittyvät tutkimukset ovat olleet pääosin määrällisiä ja käsitelleet lähinnä harrastusaktiivisuutta. Tässä tutkimuksessa jääkiekkoharrastusta tarkastellaan nuorten omien kokemusten ja näkemysten kautta.

Avainsanat: lapset, nuoret, kokemukset, liikuntaharrastus, jääkiekko, kilpaurheilu

TIIVISTELMÄ

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	5
2 LASTEN JA NUORTEN LIIKUNNAN HARRASTAMINEN.....	7
2.1 Liikuntaharrastus.....	7
2.2 Lapset ja nuoret liikunnan ja urheilun harrastajina.....	8
2.2.1 Liikuntaharrastuksen asema ja merkitys.....	8
2.2.2 Liikuntaharrastuksen yleisyys nuoruusiässä.....	9
2.2.3 Vanhempien merkitys lapsen liikuntaharrastukselle.....	10
3 MUUTOKSIA LASTEN JA NUORTEN LIIKUNNAN HARRASTAMISESSA... 12	
3.1 Lasten ja nuorten vapaa-ajan liikuntaharrastus.....	12
3.2 Osallistuminen organisoituun liikuntaharrastukseen.....	13
4 JÄÄKIEKKO HARRASTUKSENA.....	16
4.1 Jääkiekon kuvailua.....	16
4.2 Jääkiekkoharrastuksen merkitys lapsille ja nuorille.....	17
4.3 Jääkiekkoharrastuksen pelaajille asettamat vaatimukset.....	17
4.4 Loukkaantuminen.....	18
4.4.1 Loukkaantumisten yleisyys jääkiekossa.....	18
4.4.2 Loukkaantumiset nuorilla pelaajilla.....	19
5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT.....	21
6 TUTKIMUSMENETELMÄT.....	22
6.1 Tutkimuksen luonne.....	22
6.2 Tutkimuksen tausta.....	23
6.3 Aineisto.....	24

6.4 Aineiston analyysi.....	26
6.5 Luotettavuustarkastelu.....	28
6.6 Tutkimuksen eettisyys.....	30
7 AINEISTON TARKASTELUA.....	32
7.1 Jääkiekko harrastuksena.....	32
7.1.1 Jääkiekko pelaajien kuvailemana.....	32
7.1.2 Jääkiekko muiden harrastusten joukossa.....	33
7.2 Vanhempien rooli.....	35
7.2.1 Harrastus vaatii aikaa myös vanhemmilta.....	35
7.2.2 Kustannukset ja kotityöt jäävät vanhempien huoleksi.....	36
7.3 Peleihin osallistuminen.....	37
7.3.1 Pelit mukavampia kuin harjoitukset.....	37
7.3.2 Voittaminen.....	39
7.3.3 Pelijännitys.....	40
7.4 Loukkaantuminen ja pelko.....	42
7.4.1 Loukkaantumiset kuuluvat asiaan.....	42
7.4.2 ”Se ei pelaa joka pelkää”.....	44
7.5 Tavoitteet ja toiveet tulevaisuudelle.....	44
8 POHDINTA.....	47
LÄHTEET.....	53
LIITTEET.....	59

1 JOHDANTO

Karlssonin (2001) mukaan yksi yhteiskuntamme ydinongelma on, ettei lapsilla ole riittävästi mahdollisuuksia tuoda esille omia ajatuksiaan ja näkökulmiaan. Heitä koskevaa tietoa on paljon, mutta lasten omasta näkökulmasta sitä ei juurikaan kerätä. Perinteisesti lapsia pyritään muuttamaan kasvatus- ja opetuskulttuureissa ja he ovat siis toiminnan kohteita osallisuuden sijaan. (Karlsson 2001.) Uusimmissa tutkimuksissa on kuitenkin alettu korostamaan lasten osallisuutta, varsinkin heidän kokemusten ja näkökulmien kuuntelua (Clark & Moss 2001).

Tässä tutkimuksessa pyrin saamaan jääkiekkoa harrastavien poikien oman äänen kuuluviin. Tutkimukseni sisältääkin paljon suoria lainauksia lasten haastatteluista. Tarkoitukseni on kuvata lasten ja nuorten jääkiekkoharrastusta sekä selvittää, miten harrastaminen ja siihen liittyvät kokemukset muuttuivat viidessä vuodessa. Haluan tuoda esille mahdollisimman paljon pelaajien omia näkemyksiä ja kokemuksia niin harrastuksen myönteisistä kuin kielteisistäkin puolista. Lasten ja nuorten liikuntaharrastuksiin liittyviä kokemuksia on tutkittu varsin vähän, ja tällä tutkimuksella halusin ainakin osittain paikata tutkimustiedon puutetta.

Tutkimusotteeni oli laadullinen, vaikka paikoin hyödynsin myös määrällisiä menetelmiä. Tarkoitukseni ei ollut tavoitella tilastollista yleistettävyyttä, mikä ei kyseisen aineiston pohjalta olisi ollut edes mahdollista. Pienten sirpaleiden avulla pyrin tavoittelemaan kokonaisuutta, ja näin kuvailemaan ja ymmärtämään mahdollisimman tarkasti juuri tätä tutkimaani ilmiötä ja kohderyhmää.

Kouluikäinen lapsi on tyypillisesti fyysisesti ja motorisesti aktiivinen sekä kiinnostunut uusien liikunnallisten taitojen oppimisesta (Vanhalakka-Ruoho 1981, 3). Hyvän mahdollisuuden tähän antavat erilaiset urheiluharrastukset. Joukkuelajien etuna on kuitenkin se, että ne kehittävät merkittävästi myös lapsen sosiaalisia taitoja.

Miesten jääkiekkomaajoukkue on 1960-luvulta lähtien ollut arvoturnauksissa lähes jatkuvasti viiden parhaan joukossa (Mölsä 2004). Ei siis ihme, että jääkiekosta on tullut myös lapsille ja nuorille, etenkin pojille, yksi suosituimmista harrastuslajeista. Nuoria kiehtoo etenkin pelaamisen hauskuus, yhdessäolo ja haavekuva jääkiekkotähteydestä. Lapsille ja nuorille kiekkokaukalo on pelaamisen ja leikin ohella myös pätemisen, omien rajojen koettelu ja kasvun kenttä (Kivinen, Mesikämmen & Metsä-Tokila 2000, 111).

Aiemmat aiheeseen liittyvät tutkimukset ovat olleet pääosin määrällisiä ja keskittyneet lähinnä harrastusaktiivisuuden tutkimiseen. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on sitä vastoin selvittää minkälaisena lapset ja nuoret itse kokevat jääkiekkoharrastuksensa. Tämä on tärkeää, sillä lasten ja nuorten ajatusmaailman parempi ymmärtäminen olisi hyödyksi niin valmentajille, ohjaajille, opettajille kuin vanhemmillekin.

Tämän tutkimuksen aineisto on osa 1980-luvulla toteutetun Lapsiurheilututkimuksen aineistoa, jonka pohjalta tehdyt aiemmat tutkimukset ovat olleet määrällisiä (Lintunen, Rahkila, Silvennoinen & Österback 1984a; Lintunen, Rahkila, Silvennoinen & Österback 1984b; Silvennoinen, Lintunen, Rahkila & Österback 1984; Österback, Lintunen, Rahkila & Silvennoinen 1984; Lintunen 1995). Olen kiinnostunut lasten liikunnasta ja erityisesti siitä, miten lapset itse kokevat liikuntaharrastuksen ja minkälaisia ajatuksia se heissä herättää. Olin myös päättänyt tehdä laadullisen tutkimuksen, joten ohjaajani, professori Taru Lintusen, ehdottama Lapsiurheilututkimuksen haastatteluaineisto tuntui heti mielenkiintoiselta tutkimuskohteelta. Aineisto on kerätty 1980-luvulla ja itse tarkastelen sitä 2000-luvulla. Tulokset olen esittänyt omien analyysiluokitusteni mukaan. Pohdinnassa tarkastelen kriittisesti aineistoa ja tuloksia.

2 LASTEN JA NUORTEN LIIKUNNAN HARRASTAMINEN

2.1 Liikuntaharrastus

Suomalaisissa tutkimuksissa liikuntaharrastus-käsitettä on määritelty monella tavalla ja siihen on liitetty myös muita liikuntaan liittyviä käsitteitä. Myös uusi käsite, terveysliikunta, on noussut lähiaikoina paljon esille. Se voidaan määritellä terveelliseksi ja turvalliseksi liikunnaksi, aina päivittäisissä askareissa tapahtuvasta liikkumisesta työmatkaliikuntaan ja kunnan vuoksi harrastettuun vapaa-ajan liikuntaan (Vuori 1994; 2000). Tämän tutkimuksen osalta katsoin kuitenkin tärkeimmäksi määritellä ainoastaan liikuntaharrastuksen käsitteen. Käytän määrittelyssä suurimmaksi osaksi jo vakiintuneita määritelmiä, koska ne ovat mielestäni edelleen käyttökelpoisia, selkeitä ja tämän tutkimuksen kannalta päteviä.

Liikuntaharrastus voidaan määritellä seuraavasti: ”liikunnallisen vaihtoehdon *toistuvaa, tietoista valitsemista* silloin, kun valinnalle on ominaista *pysyväisluonteinen motivaatio* itse toimintaa (liikuntaa) tai sen seurauksia kohtaan” (Laakso 1981, 15). Laakso (1981, 15-16) korostaa, että pelkkä kiinnostuminen liikunnasta ei vielä riitä, vaan mukana on oltava oma toiminta. Harrastuksessa korostuu *fyysinen aktiivisuus ja omakohtainen osallistuminen* itse toimintaan. Tätä määritelmää on käytetty hyvin yleisesti suomalaisissa liikuntaharrastusta käsittelevissä tutkimuksissa (esim. Hirvensalo 2002). Telama, Silvennoinen ja Vuolle (1986) lisäävät, että liikuntaharrastus on koulu- sekä ansiotyön ulkopuolella tapahtuvaa omakohtaista osallistumista liikuntaan. Liikuntaharrastus liittyy siis vapaa-aikana toteutettuun toimintaan.

Liikuntaharrastus voidaan jakaa organisoituun ja järjestäytymättömään liikuntaan. Organisoituna se käsittää nuorten osallistumista esimerkiksi urheiluseurojen toimintaan tai koulujen liikuntakerhoihin. Telama ja Laakso (1983) toteavatkin, että selvimmin harrastuksenomaista toimintaa on juuri osallistuminen organisoituun liikuntaan, erityisesti urheiluseuratoimintaan. Järjestäytymätöntä eli omatoimista liikuntaharrastusta on kaikki

muu vapaa-aikana tapahtuva liikunta, johon kuuluu myös spontaani liikunta. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986; Nupponen 1997, 21.)

Organisoituneista toimintamuodoista näkyvin ja merkittävin on kilpaurheilu, jota tässäkin tutkimuksessa tarkastellaan. Tarkemmin määriteltynä urheilulla tarkoitetaan tarkkojen sääntöjen ja normien säätelemää, tietyin muodoin organisoitua liikuntatoimintaa, jossa keskeistä on suorituserojen palkitseminen ja kilpailumotiivi. Oleellista urheilussa on, että sitä harjoitetaan toimintaan osallistuneissa organisaatioissa. (Telama, Vuolle & Laakso 1986.)

2.2 Lapset ja nuoret liikunnan ja urheilun harrastajina

2.2.1 Liikuntaharrastuksen asema ja merkitys

Lapset ja nuoret toimivat liikunnan ja urheilun parissa monin eri tavoin. Liikunnallinen ja urheilullinen harrastuneisuus tulee esille kavereiden parissa tapahtuvana vapaa-ajan liikuntana, pihatoimintoina, kuntoliikuntana ja – urheiluna, koululiikuntana, penkkiurheiluna sekä osallistumisena organisoituun urheilutoimintaan. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 3.) Vanhempien ohjaamana liikuntaharrastus alkaa yleensä eriytyä tietoiseksi ja tarkoitukselliseksi toiminnaksi jo lapsuudessa. Harrastuksen täytyy perustua nuoren omaan kiinnostukseen, jotta se myös jatkuisi ohi murrosiän. (Hämäläinen, Nupponen, Rimpelä & Rimpelä 2000.)

Kouluikäinen lapsi on tyypillisesti fyysisesti ja motorisesti aktiivinen. Lapsi on kiinnostunut erilaisten taitojen oppimisesta ja harjoittamisesta. Lapsille ja nuorille on ominaista kiinnostus joukkuepeleihin ja – leikkeihin sekä niiden sisältämään yhteis- ja kilpailutoimintaan. Näissä toiminnoissa heillä on mahdollisuus omien ja muiden taitojen sekä suoriutumisen arviointiin ja vertailuun. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 3.)

Liikuntaharrastuksella on erilainen asema ja merkitys eri ikävaiheissa, joten on luonnollista, että siinä tapahtuu muutoksia kouluiän aikana. Urheilullinen ja liikunnallinen aktiivisuus on suurimmillaan ennen murrosikää ja vähenee sekä harrastajien määrän että

liikuntaan käytetyn ajan suhteen murrosiässä ja sen jälkeen (Yang 1997, 50). Myös liikuntaharrastuksen luonne muuttuu siten, että kiinnostus sosiaalista ryhmätoimintaa ja kilpailuja kohtaan heikkenee ja liikunta muuttuu yksilöllisempiä tarpeita vastaavaksi. Tämä näkyy lajiharrastuksen kehityksessä niin, että kilpailullisten joukkuepelien esim. jääkiekon ja jalkapallon harrastus heikkenee voimakkaasti kouluiän aikana, kun taas juoksun ja kävelyn harrastus säilyy suhteellisen hyvin. Murrosiässä liikunta muuttuu myös leikinomaisesta, impulsiivisesta ja spontaanista toiminnasta yhä enemmän tietoiseksi ja tavoitteiseksi harrastukseksi. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986.) Tämä lienee yksi selitys sille, että intensiivinen liikunta ei vähene, vaan päinvastoin, varsinkin poikien keskuudessa se lisääntyy iän myötä, vaikka liikuntaharrastus yleensä heikkenee (Telama & Laakso 1983; Silvennoinen 1987, 62-63; Yang 1997, 50-51; Hämäläinen ym. 2000).

2.2.2 Liikuntaharrastuksen yleisyys nuoruusiässä

Liikunta kuuluu lasten ja nuorten yleisimpiin ja suosituimpiin vapaa-ajan viettotapoihin television katselun, lukemisen sekä sosiaalisen kanssakäymisen rinnalla (Silvennoinen 1979, 64; Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986; Nupponen & Telama 1998, 26-27). Hervan ja Vuolteen (1991, 20, 45) sekä Niemen ja Pääkkösen (1992, 18-19) mukaan liikuntaa harrastetaan eniten 10-14 – vuoden iässä, jolloin aktiiviset ulkoleikit ja säännölliseen ohjattuun liikuntaan osallistuminen ovat oleellinen osa päivän ohjelmaa. Vuoden 1997-1998 Liikuntatutkimuksen mukaan eniten liikuntaa harrastavia oli 12 – 14 – vuotiaiden joukossa, jossa liikuntaa harrasti yhdeksän kymmenestä (Nurmela & Pehkonen 1998, 2). Useissa tutkimuksissa on kuitenkin havaittu liikuntaharrastuksen vähentyvän noin 12-vuoden iästä lähtien (Yang 1993, 1997; Nupponen & Telama 1998; Nurmela & Pehkonen 1998; Kannas & Tynjälä 1998; Hämäläinen ym. 2000).

Pojat harrastavat liikuntaa ja urheilua vielä yleisemmin kuin tytöt. Erityisesti tämä näkyy 10-12 – vuoden iässä, jolloin poikien toiminnallisuus on aktiivisimmillaan (Vanhalakka-Ruoho 1981, 3; Herva & Vuolle 1991, 45; Niemi & Pääkkönen 1992, 18-19; Yang 1997, 50). Sekä poikien että tyttöjen liikunnan harrastamiseen käyttämät aikamäärät kääntyvät laskuun teini-iässä ja sukupuolinen ero tasoittuu tultaessa lähemmäksi 16-18 – vuoden ikää (Niemi & Pääkkönen 1992, 18-19; Nupponen 1997, 232; Yang 1997, 50).

län myötä runsaasti ja korkealla intensiteetillä (hengästyy ja hikoilee) liikkuvien osuus ja toisaalta vähän ja alhaisella räsitusasolla liikkuvien osuus kasvaa. Ikävuosien 12-21 välillä korkealla intensiteetillä liikkuvien poikien osuus kasvaa noin 15 %:sta noin 40 %:iin ja vastaavasti tytöillä noin 7 %:sta noin 23 %:iin. Korkealla intensiteetillä liikkuminen on tyypillistä etenkin pojille. (Yang 1997, 50-51.)

2.2.3 Vanhempien merkitys lapsen liikuntaharrastukselle

Useissa tutkimuksissa (Vanhalakka-Ruoho 1981; Woolger & Power 1993; Kirk, O'Connor, Carlson, Burke, Davis & Glover 1997; Cote 1999; Kay 2000) on todettu vanhempien ja perheen keskeinen merkitys lapsen liikuntaharrastukselle. Vanhempien tärkeä merkitys käy hyvin ilmi erään nuoren urheilijan kommentista: ”Mielestäni vanhemmat ovat erittäin merkittävässä roolissa harrastuksessani. Jos näin ei olisi, en pelaisi jääkiekkoa.” (Kirk ym. 1997.) Vanhempien osallistumista lasten liikunnassa on syytä tutkia, sillä yhteiskunnan muutoksen johdosta vanhempien aikataulut ovat usein yhä kiireisempiä, ja lapsille uhrattu aika alkaa kaventua (Kay 2000).

Keskeisin muutos perheen arjessa lapsen harrastuksen myötä on perheen aikataulujen uudelleen järjestäytyminen. Perheen aikataulun määrää pitkälti lapsen harrastus, sillä harjoitusten ja kilpailujen seuraaminen sekä niihin kuljettaminen muovaa hyvin paljon vanhempien ajankäyttöä. (Weiss & Hayashi 1995.) Kirkin ym. (1997) mukaan vanhemmat käyttävät eniten aikaansa odottaessaan tai kannustaessaan lastaan harjoituksissa tai kilpailuissa. Tutkimuksen mukaan yli 60 % vanhemmista käytti viikossa vähintään kaksi tuntia kannustaen tai odottaen lastaan. (Kirk ym. 1997.)

Taloudellisella tuella on erittäin suuri merkitys lapsen harrastukselle. Seuratoiminnassa kustannuksia aiheuttavat ensinnäkin jäsenmaksu, jonka lisäksi maksetaan usein vielä lisenssi. Harrastuksessa käytettävät varusteet tulevat myös vanhempien maksettavaksi. Merkittävä taloudellinen tekijä ovat matkakustannukset harjoituksiin ja kilpailuihin. Kaikkien muiden menojen lisäksi vanhemmat rahoittavat myös halli- ja harjoituspaikkamaksuja. (Cote 1999; Kay 2000; Kivinen ym. 2000, 111.) Vanhalakka-Ruohon (1981) tutkimuksessa jääkiekkoharrastus aiheutti tuolloin perheelle jopa yli 2000

markan vuosikustannuksia. Kivisen ym. (2000) mukaan juniorin pelikauden kokonaiskustannukset vaihtelivat ikäluokasta riippuen muutamasta tuhannesta joskus kymmeneinkin tuhansiin markkoihin vuonna 2000. On jopa ennustettu, että jos kustannukset nykyisestään vielä nousevat, koko laji uhkaa jäädä varakkaiden vanhempien lasten etuoikeudeksi. (Kivinen ym. 2000, 111-112.)

3 MUUTOKSIA LASTEN JA NUORTEN LIIKUNNAN HARRASTAMISESSA

Yleinen trendi liikunnanharrastuksessa oli lievästi laskeva 1980-luvulla (Nupponen & Telama 1998, 59). Nuorten liikuntakäyttämistä kartoittavat tutkimukset ovat osoittaneet nuorten liikuntaharrastuksen kuitenkin lisääntyneen 1990-luvulla. Liikuntaharrastuksen lisääntymiseen on saattanut vaikuttaa vanhempien liikuntaharrastuksen ja terveystietoisuuden lisääntymisen ohella mm. harrastustarjonnan kasvaminen. Urheiluseurat ovat uudistaneet toimintaansa paremmin nuoria aktivoivaan suuntaan ja myös ammattitaitoisten ohjaajien ja valmentajien määrä seurojen palkkalistoilla on kasvanut. (Kannas & Tynjälä 1998.)

3.1 Lasten ja nuorten vapaa-ajan liikuntaharrastus

Nuorten terveystapatutkimuksen (1977-1999) mukaan nuorten (12-18 – vuotiaat) liikunnan harrastamisessa muu vapaa-ajan eli omatoiminen liikunta oli huomattavasti yleisempää kuin urheiluseuraliikunta koko tarkastelujakson ajan kaikissa ikä- ja sukupuoliryhmissä (Hämäläinen ym. 2000). Myös Nupposen ja Telaman (1998, 50-51) tutkimuksessa havaittiin, että koulun kerhoihin ja urheiluseuraharjoituksiin osallistuttiin selvästi vähemmän kuin omaehtoiseen liikuntaan. Tämän tutkimuksen kannalta en katso tärkeäksi käsitellä omaehtoista liikuntaa erikseen. Seuraavassa käsitellään vapaa-ajan liikuntaa siten että se sisältää sekä omatoimisen että urheiluseuraliikunnan.

Yangin (1997, 50) toteuttamissa tutkimuksissa vuosilta 1980, 1983, 1986, 1989 ja 1992 suomalaisista 12-15 – vuotiaista pojista 90 % ja tytöistä 85 % harrastivat vapaa-aikanaan liikuntaa vähintään kerran viikossa. Nupposen ja Telaman (1998, 46) vuonna 1995 kuudes- ja kahdeksaluokkalaisille toteuttamissa tutkimuksissa noin 90 % sekä pojista että tytöistä harrasti koulutuntien ulkopuolella liikuntaa vähintään kerran viikossa. Vuoden 1997-1998 Liikuntatutkimuksen mukaan 84 % 3-18 - vuotiaista pojista sekä tytöistä harrasti liikuntaa (Nurmela & Pehkonen 1998, 2). Uusimman Liikuntatutkimuksen (2001-2002) mukaan kyseinen osuus oli 92 % . Poikien osuus oli 93 % ja tyttöjen 91 % . (Liikuntatutkimus 2001-2002.)

Tarkasteltaessa aikamääriä voidaan todeta nuorten käyttävän yhä enemmän aikaa liikunnan harrastamiseen. Hervan ja Vuolteen (1991) mukaan 1980-luvun aikana 10-14 – vuotiaiden poikien liikuntaan käyttämä aikamäärä on ajallisesti kasvanut. Sen sijaan vanhemmassa (15-19 – vuotiaat) ikäryhmässä liikuntaan käytetään entistä vähemmän aikaa. Tyttöjen kohdalla ei ole tapahtunut muutoksia harrastamisen suhteen 1980 – luvulla. (Herva & Vuolle 1991, 45.) WHO-Koululaistutkimuksen mukaan liikuntaan käytetyt aikamäärät ovat lisääntyneet myös tyttöjen kohdalla. Vuonna 1986 kolmasosa (33 %) 11-15 – vuotiaista pojista ja kuudesosa (15 %) tytöistä ilmoitti käyttävänsä liikuntaharrastukseen neljä tuntia viikossa tai enemmän. Vastaavat osuudet vuonna 1998 olivat pojilla lähes puolet (48 %) ja tytöillä kolmasosa (30 %). (Kannas & Tynjälä 1998.)

Liikuntaa aktiivisesti tai erittäin aktiivisesti, noin neljä kertaa viikossa tai enemmän ja jonkin verran tai runsaasti hikoilua, harrastavien määrä näytti hieman vähenevän 1970-1980 – luvuilla, mutta lisääntyi taas hivenen 1990-luvulla. Tutkimusjakson aikana liikuntaharrastuksen tiheys muuttui pojilla varsin vähän, tytöillä sen sijaan selvemmin. Vuonna 1999 liikuntaa aktiivisesti tai erittäin aktiivisesti harrastavia oli 12-vuotiaista pojista 65% ja tytöistä 55 %. Vastaavat luvut vaihtelivat 1980-luvulla pojilla 49 % - 63 % välillä ja tytöillä 40 % - 48 % välillä. Aktiivisesti harrastavien osuudet vähenivät iän myötä. (Hämäläinen ym. 2000.)

Yli 10-vuotiaiden yleisimmin harrastamia liikuntalajeja 1980-luvulla olivat kesäaikana pyöräily, uinti, kävely, juoksu, voimistelu ja pojilla jalkapallo. Talvella eniten harrastettiin kävelyä, hiihtoa, juoksua, voimistelua ja uintia sekä poikien keskuudessa jääkiekkoa. (Telama, Silvennoinen & Vuolle 1986.) Uusimman Liikuntatutkimuksen (2001-2002) mukaan lajit ovat pysyneet sunnilleen samoina, tosin salibandy on tullut uudeksi suosituksi lajiksi. Jalkapallo ja jääkiekko vetävät lapsia ja varhaisnuoria selvästi eniten urheiluseuroihin. (Liikuntatutkimus 2001-2002.)

3.2 Osallistuminen organisoituun liikuntaharrastukseen

Nuorten terveystapatutkimuksen (1977-1987) mukaan sekä 12-18 – vuotiaiden poikien että tyttöjen osallistuminen organisoituun liikuntaan on lisääntynyt 1980-luvun kuluessa (ks.

myös Hämäläinen ym. 2000). Yhtenä syynä tähän voidaan pitää kaupungistumista. Kaupunki ei tarjoa vastaavia luonnollisia mahdollisuuksia liikkumiseen kuin maaseutu, mikä pakottaa lapset ja nuoret aktiivisemmin etsimään organisoituja liikuntamahdollisuuksia. (Rimpelä, Rimpelä, Karvonen, Siivola, Rahkonen & Kontula 1987, 47, 51.) Toisaalta kaupungissa on tarjolla ohjattua liikuntaa maaseutua enemmän, mikä mahdollistaa eri lajien harrastuksen.

Urheiluseuraliikunta lisääntyi vuodesta 1977 vuoteen 1999 sekä tytöillä että pojilla kaikissa ikäryhmissä. Vuonna 1977 pojista 27 % ja tytöistä 12 % osallistui vähintään kerran viikossa urheiluseuran järjestämään liikuntaan. Vastaavat osuudet vuonna 1989 olivat 33 % ja 22 %. Urheiluseuraliikunta lisääntyi myös 1990-luvulla. Vähintään kerran viikossa urheiluseurassa liikkuvien osuudet nousivat 1991-1999 pojilla 45 %:sta 48 %:iin ja tytöillä 31 %:sta 36 %:iin. (Hämäläinen ym. 2000.) Vastaavanlaisia tuloksia urheiluseuraliikunnan lisääntymisestä on saatu myös muista tutkimuksista (Rimpelä ym. 1987; Kannas & Tynjälä 1998).

Yangin (1993, 1997) vuosien 1980-1992 välillä suoritetujen tutkimusten mukaan urheiluseuran liikuntaan ja harjoitukseen osallistuminen alkaa 9-12 – vuoden iässä. Urheiluseurojen liikuntaan osallistuminen oli yleisintä 12-vuotiailla sekä pojilla että tytöillä. Nurmelan ja Pehkosen (1998, 12) mukaan eniten seurassa liikkumista tapahtui 7-11 – vuotiaiden ryhmässä. Pojista lähes 40 % ja tytöistä noin 35 % osallistui urheiluseuran harjoitukseen vähintään kerran viikossa. Kaikissa ikäryhmissä pojat olivat tyttöihin verrattuna paljon aktiivisempia osallistumaan urheiluseuran harjoitukseen. Seuroista eroaminen alkoi 12-vuotiaana ja lisääntyi merkittävästi tytöillä 12-15 – vuoden iässä ja pojilla 15-18 – vuoden iässä. (Yang 1993, 58-60; 1997, 51-52, 54.)

Kilpailuihin osallistuminen on yhteydessä seurassa harrastettavaan liikuntaan. Yang (1997) päätyi tutkimuksissaan siihen, että noin viidennes 12-15 – vuotiaista pojista ja hieman vähemmän tytöistä kilpaili piiri- tai aluetasolla. Hänen mukaansa poikien yleisimmät lajit olivat jalkapallo ja jääkiekko, kun taas tytöt kilpailivat eniten voimistelussa, yleisurheilussa ja lentopallossa. (Yang 1997, 52.) Nupposen ja Telaman (1998) mukaan 6. luokan pojista lähes kaksi viidesosaa ja tytöistä noin neljännes kilpaili seurassa tai korkeammalla tasolla.

Kahdeksannella luokalla osuudet laskivat seurassa liikkumisen tapaan. Heidän tutkimuksensa mukaan yleisimmät kilpailulajit olivat yleisurheilu, jalkapallo ja jääkiekko. Nämä olivat myös poikien yleisimmät kilpailulajit. Tytöillä suosituimmat kilpailun muodot olivat yleisurheilu, ratsastus ja hiihto. (Nupponen & Telama 1998, 50, 56-57.) Mölsän (2004, 15) mukaan jääkiekossa kilpailutoimintaan osallistuu Suomessa vuosittain yli 60 000 pelaajaa, joista yli puolet on alle 15-vuotiaita.

Aiemmat lasten ja nuorten liikuntaharrastuksia käsittelevät tutkimukset ovat olleet pääosin määrällisiä ja keskittyneet lähinnä harrastusaktiivisuuden tutkimiseen. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on sitä vastoin selvittää minkälaisena lapset ja nuoret itse kokevat harrastuksensa. Tämä on tärkeää, sillä lasten ja nuorten ajatusmaailman parempi ymmärtäminen olisi hyödyksi niin valmentajille, ohjaajille, opettajille kuin vanhemmillekin.

4 JÄÄKIEKKO HARRASTUKSENA

Jääkiekon, varsinkin juniorijääkiekon, harrastamiseen liittyen on tehty varsin vähän tutkimusta. Saatavilla oleva kirjallisuus käsittelee lähinnä jääkiekon valmennuksen perusteita sekä pelianalyyseja.

4.1 Jääkiekon kuvailua

Jääkiekko on urheilulaji, jossa yhdistyvät yksilölliset ominaisuudet ja taidot sekä joukkuepelin täsmällisyys. Nopeat tilanteiden vaihtelut kuuluvat pelin luonteeseen. Westerlundin (1997) mukaan pelaaminen on jatkuvaa ympäristön havainnointia (pelin lukemista), ajatustoimintaa ja edelliseen perustuvaa ratkaisuntekoa (reagoimista). Hän jatkaa, että pelaajan toiminta perustuu jatkuvaan pelitilanteiden seuraamiseen ja niiden tulkintaan. Peli voi vaikuttaa jopa aggressiiviselta, koska voimakkaat vartalokontaktit ovat tavallisia. Jääkiekon perustaitoihin kuuluvat luistelu, kiekon laukaisu, mailan käsittely, kiekon syöttäminen joukkueoverille, kiekon torjunta ja taklaukset. Tosin kaikki taklaukset ovat kiellettyjä alle 12-vuotiaiden sekä naisten peleissä. (Mölsä 2004, 17.)

Säännöt antavat peleille luonteen ja määräävät myös joukkueen pelilliset tavoitteet. Jääkiekossa joukkueen tavoitteina on maalinteko ja vastaavasti estää vastustajan maalinteko. Käytännössä nämä tavoitteet ovat jakaneet pelin hyökkäyspeliin, ensisijaisena tavoitteena tehdä maali, ja puolustuspeliin, ensisijaisena tavoitteena oman maalin suojele. (Westerlund 1997.)

Jääkiekkjoukkueen koko vaihtelee 20-30 pelaajan välillä (Westerlund 1997). Joukkueesta samanaikaisesti jäällä on kuusi pelaajaa, joista yksi on maalivahti, kaksi puolustajaa ja kolme hyökkääjää. Kaukalossa on lisäksi 3-4 erotuomaria, joiden tehtävänä on valvoa sääntöjen noudattamista. (Mölsä 2004, 16-17.)

4.2 Jääkiekkoharrastuksen merkitys lapsille ja nuorille

Lapsille ja nuorille kiekkokaukalo on pelaamisen ja leikin ohella myös pätemisen, omien rajojen koettelu ja kasvun kenttä (Kivinen, Mesikämmen & Metsä-Tokila 2000, 111). Jääkiekon harrastaminen aloitetaan yleensä 7-9 – vuoden iässä. Selvästi yleisin innostaja jääkiekkoharrastuksen aloittamiseen on kaverit. Myös vanhemmat innostavat lastaan tutustuttamalla lapsen harrastukseen tai niin että vanhempien omat urheiluharrastukset toimivat innostavana esimerkkinä. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 59-60.) Tutkon ja Richardsin (1971, 57-62) mukaan muita innostavia ja kannustavia tekijöitä harrastukselle ovat mm. pelaamisen hauskuus, yhdessäolo, pätevyiden kokemukset, hienot peliasut ja välineet, idolit sekä haavekuva jääkiekkotähteydestä.

Toisaalta taas pelaajan innostusta jääkiekkoa kohtaan vähentävät pettymykset ja epäonnistumiset. Myös muista ikätovereista jälkeen jääminen jääkiekkotaidoissa voi ”tappaa” nuoren pelaajan mielenkiinnon harrastusta kohtaan. Liian suuret vaatimukset ulkopuolelta esim. isältä / äidiltä tai valmentajalta ovat yleensä lannistavia tekijöitä. (Tutko & Richards 1971, 57-62.)

Vanhalakka-Ruohon (1981) tutkimuksessa ilmeni, että noin puolet junioreista piti harrastuksen kiinnostavina puolina lajin jännittävyyttä ja kiinnostavuutta. Muita harrastuksen hyviä puolia olivat kaveriseuran ja harrastuksen saaminen, oppiminen ja menestyminen sekä terveyden ja kunnon vaaliminen. Harrastuksen varjopuolia pelaajien mukaan olivat loukkaantumiset, rasittuminen sekä yksitoikkoiset harjoitukset esim. kuivaharjoittelu. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 61.)

4.3 Jääkiekkoharrastuksen pelaajille asettamat vaatimukset

Pikkujuniorina jääkiekko on yksi leikki muiden joukossa. Pelaaminen alkaa saada vakavan harjoittelun muodon 12-13 – vuoden iässä ja tästä eteenpäin harjoittelu vain kovenee. Westerlundin (1990) mukaan viimeistään 15-vuotiaana on aloitettava selkeästi huippu-urheiluun suuntautunut harjoittelu. Pelaamisen lisäksi kuntoa kohennetaan lenkkeilemällä

ja kuntosalilla, ja harjoituksia on myös kesällä. Monesti pelaajien on luovuttava muista harrastuksista jääkiekon hyväksi. (Heiskanen 1997, 38.)

Jääkiekon harrastaminen vaatii ennen kaikkea aikaa. Vanhalakka-Ruohon (1981) mukaan 10-12 – vuotiaat harjoittelevat ja pelaavat kahdesta viiteen kertaan viikossa harjoitus- ja pelikausista riippuen. Vastaavasti 15-17 – vuotiaat pelaajat harjoittelevat ja pelaavat kolmesta kuuteen kertaan viikossa. Nuoremmat pelaajat käyttävät jääkiekkoon aikaa 10-14 tuntia viikossa, kun taas vanhemmilta pelaajilta aikaa kuluu jo 15-19 tuntia viikossa. Jääkiekkoharrastuksen vaatima aika koostuu harjoitusten ja pelien, varusteiden pukemisen ja riisumisen sekä harjoitus- ja pelipaikoille kulkemisen ja matkojen vaatimasta ajasta. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 56-57.)

Jääkiekko vaatii pelaajalta paljon panostamista. Useimmat pelaajat omistautuvat täysin harrastukselleen, vaikka vain murto-osa heistä saavuttaa tavoittelemaansa mainetta ja kunniaa. Heiskanen (1997, 76-77) ja Westerlundin (1997) mukaan vain noin yksi prosenttia jääkiekkoharrastuksen seurassa aloittavista lapsista yltää kansalliselle huipulle (liigatasolle) ja saa toimeentulonsa jääkiekosta. Pienestä osasta liigapelaajista tulee NHL-pelaajia. NHL-pelaajista vain pienestä osasta tulee Selänteen kaltaisia supertähtiä, jotka ansaitsevat pelaamalla niin paljon, että loppuelämä on taloudellisesti huoleton. Suomessa syntyy jokaista vuosiluokkaa kohden yksi NHL-supertähti eli 12-vuotiaalla juniorilla on 1 mahdollisuus 4000:sta kehittyä sellaiseksi. (Heiskanen 1997, 76-77.) Harrastamiseen on tietenkin paljon muitakin syitä ammattilaisuran lisäksi.

4.4 Loukkaantuminen

4.4.1 Loukkaantumisten yleisyys jääkiekossa

Jääkiekkoa pidetään aggressiivisena ja tapaturma-alttiina lajina. Törmäysvoimat laittaa tai toista pelaajaa vasten voivat olla suuria ja altistavat näin loukkaantumisille. (Mölsä 2004, 15.) Jääkiekossa tyypillisimpiä vammoja ovat olkapää-, polvi- ja lihasvammat, yläraajan murtumat, pään alueen tärähdysvammat, pikku haavat sekä kasvojen alueen vammat, joista

yleisimpiä silmä- ja hammasvammat. Erityistä huomiota ovat saaneet selkäydinvammat. (Sim, Simonet, Melton & Lehn 1987; Daly, Sim & Simonet 1990.)

Jääkiekossa sattuvia loukkaantumisia ja niiden aiheuttamia vammoja on tutkittu varsin paljon. Mölsän (2004) tutkimuksen mukaan vammojen esiintymistiheys on mitä todennäköisimmin kasvanut 1970- ja 1990-lukujen välisenä aikana. Loukkaantumisten määrän kasvuun ovat vaikuttaneet viime vuosikymmeninä jääkiekossa tapahtuneet muutokset: huippupelaajat ovat nopeampia ja kooltaan suurempia, kaukalot ovat pienempiä ja ottelujen määrä on lisääntynyt kaikilla tasoilla. Suuri osa vammoista syntyy pelaajien välisen taklauksen tai muun törmäyksen seurauksena. Osa syntyy kaatumisesta, mailaniskusta ja törmäyksestä laitaa vasten. Kuitenkin kasvo- ja hammassuojusten yleistynyt käyttö on vähentänyt vakavia silmä- ja kasvovammoja. Vakavien vammojen osuus on alle 10 % kaikista vammoista ja niiden määrä ei ole lisääntynyt. Viimeisen 20 vuoden aikana on sattunut 1-2 vuoden välein vakavia selkärankavammoja, joiden seurauksena on ollut halvaus. (Mölsä 2004.)

Sarjatason noustessa myös loukkaantumiset lisääntyvät. Mölsän ym. (1997) tutkimuksessa havaittiin, että SM-liigassa vammojen esiintyvyys oli suurempi I-divisioonaan verrattuna. Myös otteluvammojen esiintyvyys oli selvästi suurempi kuin harjoitusvammojen. (Mölsä, Airaksinen, Näsman & Torstila 1997.) Harjoitusvammojen otteluvammoja matalampi esiintyvyys voidaan selittää sillä, että harjoituksissa pelin intensiteetti ei nouse yhtä korkeaksi kuin otteluissa. Myös riskinottoa ja pelaajien välisiä kontakteja on vähemmän. (Stuart & Smith 1995.)

4.4.2 Loukkaantumiset nuorilla pelaajilla

Nuorimmille jääkiekon pelaajille tapahtuu selvästi vähemmän vammoja kuin vanhemmille. Vammojen ilmaantuvuus lisääntyy, kun pelaajat ovat 15-vuotiaita ja vanhempia. Suurin osa jääkiekkovammoista on lieviä ja johtaa korkeintaan yhden viikon poissaoloon otteluista. Lähes kaikki nuorten pelaajien vammat ovat tätä lievintä vakavuusastetta. (Mölsä 2004, 70.)

Suomessa on jo usean vuoden ollut sääntö, jonka mukaan taklaus, lyöntilaukaisu ja mailalla estäminen on kiellettyä alle 12-vuotiaiden sarjoissa. Mölsän ym. (2003) tutkimuksen mukaan taklauksien aiheuttamien vammojen osuus kasvoi merkittävästi alle 12-vuotiaiden ja yli 12-vuotiaiden välillä. Kasvu oli monikertainen verrattuna muiden mekanismien aiheuttamien vammojen kasvuun. Myös murtumien osuus sekä murtumariski kasvoivat merkittävästi siirryttäessä sarjoihin, joissa taklaus on sallittu. (Mölsä, Kujala, Myllynen, Torstila & Airaksinen 2003.)

Lasten ja nuorten jääkiekkovammoille on tyypillistä, että niiden yleisyys ja vakavuusaste lisääntyvät iän myötä (Björkenheim, Syvähuoko & Rosenberg 1993; Stuart & Smith 1995). Vakuutusyhtiön aineistosta kerättyjen tietojen mukaan vammojen riskisuhde (vammojen lukumäärä/pelaajien lukumäärä) oli alle 15-vuotiailla jääkiekon pelaajilla 0,04 ja 15-19-vuotiailla 0,15 ja vastaavasti 20-24-vuotiailla huippu-urheilijoilla se oli 0,26 (Kujala, Taimela, Antti-Poika, Orava, Tuominen & Myllynen 1995). Pääkaupunkiseudulla kaudella 1990-1991 toteutetussa suomalaisessa tutkimuksessa raportoitiin 9-18-vuotiaiden (n=1437) lasten ja nuorten jääkiekkovammat. Vammoja oli 128 ja niistä vähemmän kuin 1 % tuli alle 12-vuotiaalle. Neljäsosassa tapauksista vamatyypinä oli murtuma. (Björkenheim ym. 1993.)

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Asetin tutkimukselleni tehtäväksi selvittää:

Miten pelaajat kuvaavat omia harrastuksiaan, erityisesti jääkiekkoharrastustaan, kahdessa viiden vuoden välein toteutetussa haastattelussa 10- ja 15-vuotiaana?

6 TUTKIMUSMENETELMÄT

6.1 Tutkimuksen luonne

Tutkimukseni on luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen tapaustutkimus, jossa tutkimuskohteena on rajallinen kokonaisuus, tietty ihmisryhmä, joukko juniorijääkiekkoilijoita. Laadullisessa tapaustutkimuksessa ei pyritä tilastollisiin yleistyksiin vaan kuvaamaan jotakin tapahtumaa, ymmärtämään tiettyä toimintaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jostakin ilmiöstä (Eskola & Suoranta 1999, 61). Tapaustutkimus on konkreettista, elävää ja yksityiskohtaista todellisuuden lähikuvausta ja tulkintaa (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 13). Kiviniemen (2001) mukaan laadullisen tutkimuksen tekeminen on selkeästi kirjallinen ja tutkijan tulkintojen perusteella väritynyt tuotos, joten aineiston analysointia ja laadittua tutkimusraporttia voi tässä mielessä luonnehtia tutkijan henkilökohtaiseksi konstruktioksi tutkittavana olleesta ilmiöstä. Laadullinen tutkimus on siten luonteeltaan tulkinnallista. (Kiviniemi 2001.)

Aineistoni on teemahaastatteluaineisto, ja analysoinnissa olen käyttänyt pääasiassa teemoittelua ja lisäksi myös kvantifiointia. Teemoittelu vaatii onnistuakseen teorian ja empirian vuorovaikutusta, joka näkyy tutkimustekstissä niiden lomittumisena toisiinsa (Eskola & Suoranta 1999, 176). Myös omassa tutkimuksessani teoria ja empiria keskustelevat toistensa kanssa.

Lähtökohtana tutkimukselleni on todellisen elämän kuvaaminen sekä kykyäni tulkita inhimillisen elämän tapahtumia muodostaen merkityksiä siitä maailmasta, jossa tutkimuskohteeni henkilöt elävät ja toimivat. Yleistettävyyden sijaan pyrin tavoittelemaan pienten sirpaleiden avulla kokonaisuutta, ja näin kuvailemaan ja ymmärtämään mahdollisimman tarkasti juuri tätä tutkimaani ilmiötä ja kohderyhmää. Laadullisen tapaustutkimuksen tarkoituksena on löytää tai paljastaa tosiasioita enemmän kuin todentaa jo olemassa olevia väittämiä. Tuloksia on myös mahdollista yksilöllistää, jolloin niiden avulla voi pohtia omia kokemuksia ja oppia uutta. (Eskola & Suoranta 1998, 65; Syrjälä ym. 1995, 13.)

Eskolan ja Suorannan (1999) mukaan yksi laadullisen tutkimuksen tyypillinen piirre on hypoteesittomuus, joka tarkoittaa, ettei tutkijalla ole lukkoon lyötyjä ennakko-olettamuksia tutkimuskohteesta tai tutkimuksen tuloksista. Itselläni ei ollut ennakko-olettamuksia tutkimuskohteesta tai -tuloksista, sillä tutkimusaiheenikin alkoi hahmottua vasta aineiston analysointivaiheessa. Laadulliselle tutkimukselle onkin tyypillistä, että tutkimusongelma ei välttämättä ole täsmällisesti ilmaistavissa tutkimuksen alussa, vaan täsmentyy koko tutkimuksen ajan (Kiviniemi 2001). Laadullisen aineiston tarkoituksena on siis vauhdittaa tutkijan ajattelua, ei latistaa sitä (Eskola & Suoranta 1999, 19-20; Syrjälä ym. 1995, 16).

6.2 Tutkimuksen tausta

Tutkimukseni aineisto on osa 1980-luvulla toteutettua Lapsiurheilututkimuksen aineistoa.

Jyväskylässä Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön Urheilu- ja kuntotutkimusasemalla toteutettiin vuosina 1982-1987 säännöllisessä urheiluvalmennuksessa olevien lasten 5-vuotinen seurantatutkimus. Tutkimus oli monitieteinen ja tietojen hankinta perustui biolääketieteellisten ja psykologisten menetelmien käyttöön. Tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia liikuntaa harrastavien lasten fyysistä ja psyykkistä kehitystä.

Lapsiurheilututkimuksessa tutkittavat valittiin harkinnanvaraisesti jyväskyläläisistä lapsista siten, että mukaan saatiin liikuntaa aktiivisesti harrastavia sekä harrastamattomia (vertailuryhmä) tyttöjä ja poikia. Mukaan valittiin lapsia, joiden puberteetti ei ollut vielä alkanut. Tutkimuksen alussa lapset olivat iältään 9-10-vuotiaita ja tutkimuksen lopussa 14-15-vuotiaita. Säännölliseen urheiluvalmennukseen osallistuvista lapsista otettiin mukaan kaikki jyväskyläläisen telinevoimisteluseuran ja erään uimaseuran kyseisen ikäiset tytöt ja pojat sekä erään jyväskyläläisen jääkiekkoseuran kaikki vuonna 1973 syntyneet pelaajat. Tutkimuksen alkaessa lapset olivat olleet mukana säännöllisessä lajiharjoittelussa keskimäärin kaksi vuotta: telinevoimistelijat 3,1 vuotta, uimarit 2,3 vuotta ja jääkiekkoilijat 1,5 vuotta. Tutkittavien määrä vaihteli vuosien varrella 109-143 välillä. Lähtötilanteessa liikuntaa harrastamattomien vertailuryhmään kuului Jyväskylän normaalikoulun neljännen

luokan sekä Keski-Suomen konservatorion oppilaita, jotka eivät olleet mukana organisoidussa urheiluvalmennuksessa tutkimuksen alkaessa.

Mittaukset suoritettiin kaksi kertaa vuodessa kunkin tutkittavan osalta aina samaan aikaan syksyllä ja keväällä Jyväskylässä Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön Urheilu- ja kuntotutkimusasemalla (nykyisin LIKES-tutkimuskeskus). Tutkittavat osallistuivat tutkimuksiin koulutuntien jälkeen. Tutkimukset sisälsivät kyselyjä, haastatteluja, kuntotestejä ja kasvumittauksia. (Lintunen ym. 1984a.)

6.3 Aineisto

Tutkittaville tehtiin laajempi haastattelu tutkimuksen alussa syksyllä 1982 sekä tutkimuksen lopussa syksyllä 1987. (Liite 1 ja 2) Haastattelussa oli mukana harrastuksiin liittyviä teemoja, kuten esim. koululiikunnan ulkopuolisen ohjatun liikunnan määrä, harrastuksen hyvät ja huonot puolet, kilpailuihin osallistuminen, loukkaantuminen sekä tavoitteet ja tulevaisuudensuunnitelmat. Päätin kohdistaa oman tutkimukseni näiden haastattelujen tutkimiseen.

Aluksi minulla oli käytettävissä vain loppuhaastattelut, joten omaan aineistooni valitsin lapset näiden haastattelujen perusteella. Lapsiurheilututkimuksen aineisto on laaja, joten sitä täytyi rajata. Koko loppuhaastatteluaineiston lukemisen jälkeen valitsin kohderyhmäksi juniorijääkiekkoilijat, koska tämä ryhmä oli selvästi yhtenäisin. Pelaajat olivat samaa sukupuolta ja samanikäisiä, ja myös joukkuelajin harrastaminen teki ryhmästä yhtenäisemmän. Valitsin tutkittaviksi 20 säännöllisesti jääkiekkoa harrastavaa pelaajaa, joista oli valmiiksi litteroidut loppuhaastattelut. Tosin hieman ennen loppuhaastattelun toteutusta näistä kahdestakymmenestä pelaajasta viisi oli lopettanut jääkiekon harrastamisen, heistä neljä vaihtoi toiseen urheilulajiin. Tämä ei kuitenkaan vaikuttanut oman tutkimukseni onnistumiseen eikä tuloksiin, koska tarkoitukseni oli tutkia aineistoa laadullisesti, ei määrällisesti. Vuosien varrella sekä lopettaneella että lajia vaihtaneilla pelaajilla oli kertynyt jääkiekon harrastamisesta runsaasti tietoa ja kokemuksia, joista sain arvokasta tutkimustietoa. Aineisto on kuvattu tarkemmin liitteessä. (Liite 3) Aloitin siis tutkimukseni tämän loppuhaastatteluaineiston lukemisella ja analysoimisella.

Myöhemmin sain käyttööni myös alkuhaastatteluaineiston ja päädyin ottamaan myös ne mukaan tutkimukseeni. Tällöin oli mahdollista tutkia muutoksia, joita viiden vuoden aikana mahdollisesti tapahtui. Luin litteroidut haastattelut läpi ja osan kuuntelin kasettinauhurilta. Minulla oli jo kaksikymmentä tutkittavaa loppuhaastattelujen perusteella, joten luonnollista oli, että valitsin näiden samojen henkilöiden alkuhaastattelut tutkimukseeni. Käytössäni oli nyt samoilta pelaajilta 20 alku- ja 20 loppuhaastattelua, joista näin muodostui tutkimusaineistoni.

Aineistoni on laadulliseksi tutkimukseksi laaja. Eskolan ja Suorannan (1999, 62) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineiston koolla ei yleensä ole välitöntä vaikutusta tutkimuksen onnistumiseen. Kysymys on aina tapauksesta, joten aineiston koon määrittämiseksi ei ole olemassa mekaanisia sääntöjä.

Haastatteluaineisto on kerätty puolistrukturoidun haastattelun eli teemahaastattelun avulla, jossa haastattelu kohdennetaan tiettyihin teemoihin, joista keskustellaan. Teemahaastattelun tarkoituksena on korostaa haastateltavien elämysmaailmaa ja heidän määritelmiään tilanteista. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47-48.) Sekä alku- että loppuhaastattelussa oli tietyt teemat tai kysymykset, joiden pohjalta keskustelunomainen haastattelu suoritettiin. (Liite 1 ja 2) Teemahaastattelulle on tyypillistä, että teemat on etukäteen määrätty, mutta niiden järjestys ja laajuus vaihtelevat haastattelusta toiseen (Eskola & Suoranta 1999, 87). Teemahaastattelu ei siis ole täysin vapaa niin kuin syvähaastattelu (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48). Haastattelijoina oli kolme, tutkija Taru Lintunen, liikuntatieteiden yo. Markku Leskelä ja LitM Outi Montonen. Haastattelut suoritettiin Urheilu- ja kuntotutkimusasemalla (LIKES-tutkimuskeskus) rauhallisessa ympäristössä kahden kesken eli jokainen haastattelijaa haastatteli yhtä lasta kerrallaan. Haastattelu kesti kunkin haastateltavan osalta keskimäärin puoli tuntia. Haastateltavat määräsivät itse haastattelun pituuden, joten vaihteluväli oli laaja, 15 minuutista puoleentoista tuntiin. Haastattelun yksi tärkeimmistä eduista on se, että tutkija on tutkittavan kanssa suorassa kielellisessä vuorovaikutuksessa. Tämä mahdollistaa tiedonhankinnan suuntaamisen haastattelun aikana. (Eskola & Suoranta 1998, 87.)

6.4 Aineiston analyysi

Haastatteluja lukiessani huomasin, että teemahaastattelun avulla on mahdollista kerätä runsas ja mielenkiintoinen aineisto. Toisaalta sen analysointi oli hyvin haastavaa ja välillä jopa ongelmallista, sillä laadullinen tekstimuotoinen aineisto on periaatteessa loppumaton. Analyysini tavoitteena oli jäsentää aineisto siten, että sen informaatioarvo kasvaa jättämättä mitään olennaista pois (Eskola 2001; Eskola & Suoranta 1999, 138). Aineiston perusteella muodostui jo olemassa olleiden teemahaastatteluteemojen lisäksi myös uusia teemoja esim. kotityöt ja voittaminen. Haastattelujen analysoinnissa käytin teemoittelua ja kvantifiointia. Nostin aineistosta esiin tutkimuksen tarkoitusta kuvaavia teemoja (Eskola & Suoranta 1998, 175-177). Kvantifiointia hyödynsin laskiessani kuinka monta kertaa tietyt asiat mainittiin.

Aineiston analysointi lähti liikkeelle koko Lapsiurheilututkimuksen haastatteluaineistoon tutustumisesta (telinevoimistelijat, uimarit, jääkiekkoilijat ja vertailuryhmä). Tämä aineisto oli hyvin laaja, ja siihen täytyi ensin tutustua perusteellisesti. Aineiston käsittelyn aloitin loppuhaastattelujen lukemisella, koska tällöin minulla ei ollut vielä alkuhaastatteluja saatavilla. Aluksi en kiinnittänyt huomiota yksityiskohtiin, vaan pyrin muodostamaan haastatteluista kokonaiskuvan – olihan aineisto minulle aivan vieras. Kuuntelin haastatteluja myös kasettinauhurilta, mikä auttoi pääsemään paremmin sisälle itse haastattelutilanteeseen ja näin ollen koko tutkimusprosessiin. Lukiessani ja kuunnellessani haastatteluja pidin samalla tutkijan päiväkirjaa, johon kirjoitin esille nousseita tyypillisiä ja kiinnostavia asioita sekä omia havaintoja ja tulkintoja.

Valitsin koko haastatteluaineistosta tutkimuskohteekseni jääkiekkoilijat, koska tämä ryhmä vaikutti yhtenäisimmältä ja hyvin mielenkiintoiselta. Jääkiekkoilijoista valitsin 20 pelaajaa, joista oli valmiiksi litteroidut loppuhaastattelut. Varsinaisen rajatun tutkimusaineistoni analyysin aloitin näiden haastattelujen huolellisella lukemisella. Tässä vaiheessa minulla ei ollut vielä tarkkaa tutkimustehtävää, joten lähdin Eskolan (2001) ohjeiden mukaan hakemaan ideoita aineistosta. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että liikkeelle voidaan lähteä mahdollisimman tyhjältä pöydältä ilman ennakoitavia tai määritelmiä. Tällöin puhutaan aineistolähtöisestä analyysistä, joka pelkistetyimmillään

tarkoittaa teorian rakentamista empiirisestä aineistosta lähtien. (Eskola & Suoranta 1998, 19.) Lukiessani käytin samalla apuna haastattelurunkoa (Liite 2), jonka avulla pystyin alustavasti teemoittelemaan vastauksia. Järjestin aineistoni haastattelurungon avulla teemoittain eli käytännössä poimin kustakin haastattelusta ne kohdat, jotka sopivat kunkin teeman alle. Teemoittelun tein perinteisesti värikynillä.

Tässä vaiheessa sain käsiini myös alkuhaastattelut, jotka luettuani halusin liittää tutkimusaineistooni. Aluksi tarkoitukseni oli pitää alkuhaastattelut vain tukea antavana aineistona, koska tämän haastattelun vastaukset olivat hieman lyhyempiä verrattuna loppuhaastatteluun. Analysoinnin tuloksena muodostui kuitenkin mielenkiintoinen ja ainutlaatuinen aineisto, jossa molemmat haastattelut olivat yhtä tärkeitä. Myös alkuhaastatteluiden teemoittelun tein värikynillä noudattaen samaa periaatetta kuin loppuhaastatteluidenkin teemoittelussa. Kaikkia alkuhaastatteluja ei ollut litteroitu, joten osan (8) kuuntelin kasettinauhurilta ja tein tarkat ja täsmälliset muistiinpanot sen avulla. Etsin alkuhaastatteluaineistosta samaa aihetta käsitteleviä teemoja kuin mitä olin jo loppuhaastatteluista teemoitellut. Alkuhaastatteluista nousi myös joitakin uusia teemoja, joita yhdistin vastaavasti loppuhaastatteluihin. Minulla oli käytössäni myös kansio, jossa oli tutkimuksen alussa otettu jokaisen haastateltavan valokuva ja joitakin taustatietoja. Tämä auttoi luomaan kuvan jokaisesta tutkittavasta ja ymmärtämään heidän kertomuksiaan paremmin. Haastatteluaineistoon perusteellisen tutustumisen jälkeen tuntui, kuin olisin itse ollut mukana tekemässä haastattelua. Haastattelutilanteesta ja sen etenemisestä sekä tutkittavista ja tutkijoista oli muodostunut selkeä kuva. Seuraava vaihe oli päättää tarkemmasta tutkimuskohteesta ja rajata aineisto sen mukaan.

Luin koko aineistoa uudelleen ja liitin Eskolan (2001) ohjeiden mukaan teemoihin omia muistiinpanoja, kuten omia pohdintoja ja tulkintoja sekä alustavia teoreettisia kytkentöjä. Kirjasin muistiin myös kiinnostavia ja yllättäviltä tuntuvia asioita pelaajien haastatteluista. En luokitellut muuttujia etukäteen, vaan jäsensin tutkittavan ilmiön kannalta merkitykselliset teemat aineistosta käsin (Kiviniemi 2001). Tässä vaiheessa alkoi muodostua myös tarkempi tutkimustehtäväni. Tutkimustehtäväkseni muodostui kuvata ja ymmärtää jääkiekkoa pelaavien juniorien harrastuneisuuden ja siihen liittyvien kokemusten muutoksia kahden viiden vuoden välein toteutetun haastattelun pohjalta.

Aineisto oli edelleen laaja, joten sitä täytyi tiivistää, järjestää ja jäsentää. Aloin tarkastella teemoja paremmin. Käytin tässä apuna kvantifioivaa menetelmää eli laskin miten monta kertaa tietyt asiat mainittiin tai mitkä samankaltaiset seikat toistuivat. Tällaista määrällistä tarkastelua ei ole rajattu vain tilastollisten menetelmien käyttöön, vaan numeerista tietoa voidaan hyödyntää myös laadullisessa tutkimuksessa. Tarkoitukseni oli kuvata tutkimaani ilmiötä paremmin eikä tehdä yleistyksiä muihin vastaavanlaisiin tapauksiin. (Valli 2001.) Seuraavaksi aloin kirjoittaa omin sanoin yhtenäistä tarinaa kunkin teeman ympärille. Tässä käytin apuna numerotietoa, edellisten analyysivaiheiden muistiinpanoja sekä omia tulkintojani. Pyrin muodostamaan teemoista selkeän ja johdonmukaisen kokonaisuuden, ja punaisen langan säilyttääkseni jätin joitakin teemoja kokonaan pois. Tulkintaa ja analyysiä ei kuitenkaan voi jättää tähän, joten tämä raaka versio tekstistä oli suhteutettava aikaisempiin tutkimuksiin, ja niiden välille oli pyrittävä muodostamaan teoreettisia kytkeitä (Eskola 2001). Tässä vaiheessa peilasin tekstiäni kuhunkin teemaan sopivaan tulkintateoriaan. Teemoittelu saattaa johtaa helposti sirpalemaiseen ja hajanaiseen raportointiin, joten pyrin tekemään synteesiä eri teemojen ja teorioiden välille ja näin ollen mahdollisimman yhtenäisen kokonaisuuden luomiseen. (Kiviniemi 2001.)

Aineiston tarkasteluun liitettyjen sitaattien avulla olen pyrkinyt tuomaan pelaajien omaa ääntä kuuluviin, kuvaamaan jotain tiettyä asiaa paremmin sekä myös värittämään tekstiä. Sitaateiksi olen pyrkinyt valitsemaan ajatuksia ja näkemyksiä, jotka tulivat esille useimpien pelaajien haastatteluissa.

6.5 Luotettavuustarkastelu

Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta tulisi arvioida tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa, sillä tutkija itse on keskeinen tutkimusväline. Laadullisessa tutkimuksessa lopputulos ei voikaan, tutkimustavan luonteen takia, olla täysin objektiivinen. Parhaaseen tulokseen päästään tiedostamalla ja tunnustamalla oma subjektiivisuus. Pyrkimystäni objektiivisuuteen edesauttoi myös se, että en itse ollut tekemässä haastatteluja enkä näkemässä haastateltavia – en siis tuntenut haastateltavia lainkaan. Katselin tutkimuskohdettani ikään kuin ulkoapäin, puolueettoman päältä katsojan näkökulmasta. Tulokseni perustuivat ainoastaan lukemieni litteroitujen tekstien ja kasettinauhurilta

kuunneltujen haastattelujen tulkitsemiseen. Pyrin pääsemään lähelle tutkimuskohdettani lukemalla haastatteluja ja kuuntelemalla niitä kasettinauhurilta sekä katsomalla valokuvia ja lukemalla taustatietoja tutkimuskohteenani olevista pelaajista. (Eskola & Suoranta 1999, 17.)

Tutkimukseni luotettavuutta on syytä tarkastella myös aineiston koon kannalta. Aineistoni käsitti 20 pelaajan alku- ja loppuhaastattelut eli yhteensä 40 haastattelua.

Haastattelujen lisääminen aineistooni olisi voinut tuoda joitakin uusia tai erilaisia näkökulmia. Haastatteluaineiston laadullinen analysointi on kuitenkin varsin työlästä ja aikaa vievää, joten samojen asioiden toistuesssa pelaajien haastatteluissa katsoin tämän aineiston riittäväksi käsittelemieni teemojen valaisemiseksi.

On tärkeää arvioida myös aineiston analysointivaiheen luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen analyysi ei saa pohjautua satunnaisiin poimintoihin aineistosta. Tavoitteena omassa tutkimuksessani oli eheän kokonaisuuden luominen. (Eskola & Suoranta 1999, 18.) Analyysini luotettavuutta lisäsi se, että tutustuin aineistooni huolellisesti lukemalla litteroituja haastatteluja useaan otteeseen, kuuntelemalla haastatteluja kasettinauhurilta sekä tutustumalla tutkittavien taustatietoihin. Pyrin perusteelliseen analyysiin käyttämällä erilaisia menetelmiä, kuten teemoittelua ja kvantifointia. Tämä auttoi välttämään riskin, että kiinnittäisin analyysissä huomioni kokonaisuuden kannalta epäolennaisiin yksityiskohtiin.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan parantaa, jos on löydettävissä vastaavia ilmiöitä ja selityksiä toisista tutkimuksista. Omassa tutkimuksessani pyrin tukemaan tutkimustani ilmiötä kuvaavan taustateorian avulla. Tutkimustuloksiin pyrin liittämään mahdollisimman paljon tulkintateoriaa, joka tuki tutkimustuloksia ja johtopäätöksiä. Tutkimuksen analyysiä, tulkintaa ja johtopäätöksiä tehdessä on siis tärkeää käydä keskustelua muiden alaan liittyvien tutkimusten kanssa. Tutkimuksen luotettavuus rakentuu vahvasti näiden vuoropuheluun. (Moilanen & Rähä 2001.)

Itselläni ei ollut henkilökohtaista kontaktia tutkittuihin henkilöihin ja jouduin tekemään tulkintani puhtaasti lukemieni ja kuuntelemieni haastattelujen perusteella. Tämän puutteen

vaikutuksen pyrin minimoimaan keskustelemalla tulkinnoistani ja näkemyksistäni ohjaajani professori Taru Lintusen kanssa. Professori Lintunen oli paitsi toteuttamassa Lapsiurheilututkimusta myös yksi tutkittavia haastatelleista henkilöistä. Hän tutustui haastatteluaineistoon uudelleen tämän työn yhteydessä ja käymissämme keskusteluissa ilmeni, että hänelle muodostuneet näkemykset olivat minun tulkintojeni kanssa pitkälle yhteneviä.

Joidenkin mielestä luotettavuutta voi heikentää aineiston vanhuus. Jos samanlainen tutkimus tehtäisiin nyt, jotkut asiat ovat voineet muuttua – sitä emme tiedä. Tämä liittyy tulosten yleistettävyyteen nykyhetkenä. Tarkoitukseni oli kuvata ja ymmärtää ainoastaan tätä tutkimaani kohderyhmää ja ilmiötä, sekä saada lasten oma ääni kuuluviin.

6.6 Tutkimuksen eettisyys

Jokaisessa tutkimuksessa on tehtävä monia valintoja ja päätöksiä, joita on syytä pohtia myös eettiseltä kannalta. Yhtenäisiä ohjeita tai sääntöjä eettisten ongelmien tunnistamiseen on vaikea laatia, joten tutkijan on tehtävä itse ratkaisut omaan ammattitaitoonsa luottaen. (Eskola & Suoranta 1999, 52.) Pohdin eettisiä kysymyksiä pääasiassa Lapsiurheilututkimuksen, mutta osaltaan myös oman tutkimukseni kannalta. Käsittelen luvan pyytämistä ja riittävää tiedottamista tutkittaville ja heidän huoltajilleen tutkimuksen tarkoituksesta ja menetelmistä. Lisäksi pohdin luottamuksellisuuden säilyttämistä, mikä koskee myös omaa tutkimustani.

Lasten ja nuorten tutkimuksen toteuttamiseen on tärkeää saada lupa heidän huoltajiltaan (Ruoppila 1999). Lapsiurheilututkimuksen lapsilta ja heidän vanhemmiltaan pyydettiin suostumus tutkimukseen osallistumiseen. Suostumuksen lisäksi oli tärkeää, että lapset itse halusivat vapaaehtoisesti osallistua tutkimukseen (Eskola & Suoranta 1999, 56). On muistettava, että lapsella tai nuorella on oikeus kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen (Ruoppila 1999). Lapsiurheilututkimuksen lapset saivat halutessaan kieltäytyä mistä tahansa tutkimusosiosta tai keskeyttää koko tutkimukseen osallistumisensa. Siitä huolimatta, että tutkimus kesti useita vuosia ja siihen kuului mittauksia kaksi kertaa

vuodessa, tutkittavien poisjättäytyminen oli vähäistä. Tutkittavista 80 % pysyi mukana koko tutkimuksen ajan. (Lintunen 1995, 34-35.)

Tutkimuksen eettisyyttä pohdittaessa on syytä kiinnittää huomiota myös siihen, antaako tutkija riittävästi tietoa tutkittaville tutkimuksen tarkoituksesta ja toteutuksesta (Eskola & Suoranta 1999, 56). Lapsiurheilututkimuksen lapsia, heidän vanhempiaan, opettajia ja valmentajia informoitiin tutkimuksen luonteesta ja sen kulusta.

Tutkimuksen luottamuksellisuus on tärkeä eettisyyteen liittyvä asia.

Lapsiurheilututkimuksen aineisto säilytettiin luottamuksellisesti sekä tutkittavien anonymiteetti turvattiin (Eskola & Suoranta 1999, 57; Ruoppila 1999). Lasten nimiä ei julkaistu missään tutkimuksen vaiheessa. Myös tutkimusaineistonani olevien haastattelujen alussa lapsille kerrottiin, ettei heidän nimiään ja haastattelussa ilmi tulevia asioita kerrota ulkopuolisille. Lapsille painotettiin, että tiedot tulevat vain tutkijoiden käyttöön.

Haastattelutilanne pyrittiin tekemään myös mahdollisimman turvallisen tuntuiseksi.

Lapsille korostettiin, että he ovat vapaaehtoisesti haastattelussa ja heidän mielipiteensä ovat erittäin arvokkaita tutkimuksen kannalta. Haastattelu saatettiin myös keskeyttää lapsen omasta halusta, tai jos haastattelija huomasi, että lapsi on ahdistunut tai ei jaksa keskittyä.

Omassa tutkimuksessani luottamuksellisuus ja anonymiteetin turvaaminen on tärkeää.

Vaikka aineisto on jo melko vanha, tiedot ovat edelleen luottamuksellisia. Säilytin aineistoni niin, ettei kukaan ulkopuolinen saanut haastatteluja käsiinsä. Tutkimukseni raportoinnissa en ole käyttänyt tutkittavien nimiä. Halusin kunnioittaa myös tutkittavien yksityisyyttä, joten arkaluontoiset asiat tai seikat, joista tutkittavan olisi voinut tunnistaa, olen jättänyt pois tästä raportistani.

7 AINEISTON TARKASTELUA

7.1 Jääkiekko harrastuksena

Lapsiurheilututkimuksen alkaessa vuonna 1982 kaikki oman tutkimukseni pelaajat (n=20) harrastivat säännöllisesti jääkiekkoa jyvaskyläläisessä jääkiekkoseurassa. Tutkimuksen päättyessä vuonna 1987 viisi heistä oli hiljattain lopettanut jääkiekon pelaamisen (Liite 3). Neljä pelaajaa oli vaihtanut toiseen urheilulajiin, kaksi kaukalopalloon, yksi kempoon ja yksi karateen. Yksi lopettaneista ei ollut vielä löytänyt uutta harrastusta. Yleisimmät syyt lopettamiselle olivat kiinnostus uutta lajia kohtaan, ajanpuute sekä jääkiekkoharrastuksen rasittavuus. Lapsiurheilututkimukseen osallistuneiden lasten urheiluharrastuksen lopettamisen syistä voi lukea tarkemmin Mobergin kyseistä aihetta käsittelevästä tutkimuksesta (Moberg 1990).

7.1.1 Jääkiekko pelaajien kuvailemana

*”Se on kova peli, se on niinkun kunto joutuu rasitukselle ja muutenkin voimat, sitten tuota tarttee älyä aika paljon ja pelisilmää.” (70/2)**

Jälkimmäisen haastattelun alussa pelaajia pyydettiin kuvailemaan omin sanoin jääkiekkoa lajina ja harrastuksena. Tässä vaiheessa heille oli kertynyt paljon kokemusta lajin luonteesta ja sen harrastamisesta. Vastauksista päätellen jääkiekon viehätysvoima piilee lajin vaativuudessa, vauhdikkuudessa, kovuudessa ja monipuolisuudessa. Pelaajien mukaan jääkiekko vaatii kovaa kuntoa, voimaa, nopeutta, peliälyä ja nopeita ratkaisuja (ks. myös Westerlund 1997). Pelaajalla täytyy olla myös tarpeeksi rohkeutta ja kylmähermoisuutta, sillä ”ei se kiekko mikään pehmeä ole”. Pienet ruhjeet ja loukkaantumiset ovat jääkiekkoilijan arkipäivää. Taklaukset ja kontaktipeli ovat jääkiekon tyypillisimpiä piirteitä, joten niihinkin on totuttava, jos mieli kaukaloon.

* Ensimmäinen numero on pelaajan tunnus, jälkimmäinen haastattelun: 1=alkuhaastattelu, 2=loppuhaastattelu

”Monipuolinen, mielenkiintoinen, tapaa kavereita ja pääsee ehkä kiertää maailmaa, ainakin Suomea ja joskus ehkä jonnekin muuallekin.” (41/2)

Yksi harrastuksen tärkeimmistä piirteistä oli kaverit. Lähes kaikki pelaajat mainitsivat niin nuorempana kuin vanhempanakin, että tärkeää oli, kun sai olla ja pelata kavereiden kanssa sekä viettää yhteisiä saunailtoja. Jääkiekon viehätysvoimaa lisäsi pelaajien mielestä myös se, että harrastus ei ollut liian yksitoikkoista. Harjoitukset olivat monipuolisia ja pelit aina erilaisia. Mielenkiintoisuutta ja vaihtelevuutta toivat myös pelimatkat ympäri Suomea ja varsinkin ulkomaille. Lähes kaikki pelaajat mainitsivat mieleenpainuvimmiksi kokemuksiksi pelimatkat Ruotsiin ja Tshekkoslovakiaan. Blanzin (1973) mukaan matkojen merkitys ja motivaatiota lisäävä teho on tärkeä erityisesti nuorille urheilijoille. Matkoja kotimaahan ja ulkomaille käytetään yleisesti palkitsemisena ja motivaation herättäjänä sekä kilpailujen että harjoittelun yhteydessä. (Blanz 1973.)

7.1.2 Jääkiekko muiden harrastusten joukossa

Jääkiekko, kuten moni muukin harrastus, saa usein varsin ison roolin lapsen elämässä. Värikäs ja vauhdikas peli toimii motivoivana harrastuksena, vaikka vaatiikin runsaasti aikaa niin pelaajilta itseltään kuin heidän vanhemmiltaan. (Kivinen, Mesikämmen & Metsä-Tokila 2000, 110-111.)

Suurin osa pelaajista oli ensimmäisen haastattelun aikana harrastanut jääkiekkoa vasta vähän aikaa. Muutama haastateltavista oli ollut mukana jo pari vuotta. Tärkein syy jääkiekkoharrastuksen aloittamiselle oli kaverit. Lähes kaikki pelaajat mainitsivat, että ”kun kaveri pelaa siellä niin minäkin menin”. Toinen syy oli vanhempien kannustus tai esimerkki. Muutaman pelaajan veli oli harrastanut jääkiekkoa, mikä myös sai innostuksen heräämään.

Nuorempana pelaajat olivat hyvin aktiivisia liikunnanharrastajia. Nuorten terveystapatutkimuksen (1977-1999) määrittelyn mukaan aktiivinen liikunnanharrastaja harrastaa liikuntaa noin neljä kertaa viikossa tai useammin (Hämäläinen ym. 2000). Kaikki tutkittavat täyttivät tämän ehdon selvästi. Jokaisella oli vähintään yksi, suurimmalla osalla

useampia liikuntaharrastuksia jääkiekon lisäksi. Yleisimpiä olivat yleisurheilu, hiihto, uinti sekä erilaiset palloilulajit, etenkin jalkapallo. Joukkoon mahtui myös muita harrastuksia kuten partio, askartelukerho tai jonkun instrumentin soitto. Haastateltavat kokivat kuitenkin liikuntaharrastukset tärkeimmiksi.

Vanhempana pelaajat olivat edelleen aktiivisia liikunnanharrastajia, mutta muille harrastuksille ei enää löytynyt juurikaan aikaa. Jääkiekosta oli tullut päälaji ja muista harrastuksista ja menoista oli täytynyt luopua. Vanhalakka-Ruohon (1981, 73) tutkimuksen mukaan yhdelläkään intensiivisesti jääkiekkoa harrastavalla 15-17 –vuotiaalla ei ollut talviaikana muita säännöllisiä harrastuksia, kolmasosalla oli joku kesäharrastus. Omassa tutkimuksessanikin ainoastaan viidellä jääkiekkoa intensiivisesti harrastavalla pelaajalla oli 15-vuotiaana toinen liikuntaharrastus ”siinä sivussa”. Toinen harrastus oli yleensä kesäharrastus esim. pesäpallo, jalkapallo, tennis tai yleisurheilu.

Nuorempana pelaajilla oli harjoituksia 1-3 kertaa viikossa, joten muillekin harrastuksille ja vapaa-ajalle jäi vielä reilusti aikaa. Viisi vuotta myöhemmin harrastus oli muuttunut huomattavasti säännöllisemmäksi ja totisemmaksi. Harjoituksia oli melkein joka päivä, joskus myös kaksi kertaa päivässä, ja viikonloppuisin oli pelejä tai turnausmatkoja. Harjoituksista ei voinut olla poissa ilman pätevää syytä, sillä tällöin ei välttämättä päässyt pelaamaan seuraavassa ottelussa. Tämä käytäntö oli pelaajien mielestä oikeudenmukainen, koska sillä voitiin estää ”turhia lintsauksia”.

Molemmissa haastatteluissa pelaajat vaikuttivat hyvin tyytyväisiltä omaan elämäänsä. Nuorempana aikaa jäi tasapuolisesti niin harrastuksille, kavereille, perheelle kuin koulullekin. Vanhempana ajankäyttö oli muuttunut niin, että jääkiekko vei suurimman osan ajasta. Tämä oli kuitenkin aivan luonnollista, koska haastateltavat olivat valinneet jääkiekon päälajikseen. Pelaajat olivat hyväksyneet myös sen, että monista asioista oli luovuttava. Kavereita ei ehtinyt tavata niin usein kuin olisi halunnut ja myös ”kotibileet”, diskot ja iltaisin kaupungilla käynti täytyi jättää vähemmälle. Myös läksyjen luvusta oli silloin tällöin tingittävä. Joukkueessa mukanaolo ja siinä pysyminen vaati rankkaa ja sinnikästä päivittäistä harjoittelua. 15-vuotiaana edelleen mukana olevat pelaajat eivät kuitenkaan kokeneet tiukkaa aikataulua mitenkään ongelmalliseksi.

”No joskus on ollu jotain muita semmosia niinkun luokkabileitä tai semmosia, mä oon harkkoihin menny vaan, se on niinkun ihan omaks hyväks se harjotus kylläkin.” (70/2)

”Täytyy vähän mieltä mitä sitten tekee vapaa-ajalla. Ei siinä paljon vapaa-aikaa jää. Sillon sitä suunnittelee tarkasti että mitä tekee.” (68/2)

7.2 Vanhempien rooli

7.2.1 Harrastus vaatii aikaa myös vanhemmilta

Jääkiekko, kuten muutkin harrastukset, vaativat pelaajan vanhemmilta paljon aikaa. Lapsen harrastuksesta tulee usein myös vanhempien harrastus tai ajanviete. Steinin ym. (1999) mukaan vanhempien osallistumiseen lapsen liikuntaan ja urheiluun kuuluu monia eri tekijöitä. Näitä ovat mm. kuljettamiset harjoituksiin, varusteiden hankkiminen, harjoitusten ja pelien seuraaminen sekä muunlainen ohjaaminen. Näillä toiminnoilla vanhemmat yleensä tukevat lastaan harrastuksessa ja tekevät harrastamisen ylipäättään mahdolliseksi. (Stein, Raedeke & Thomas 1999.) Vanhemmat myös tukevat lapsen harrastusta osallistumalla tukitoimintaan, jonka tarkoituksena on useissa seuroissa joukkueen talouden takaaminen (Vanhalakka-Ruoho 1981, 80). Silvennoisen (1981, 25) 11 – 19 – vuotiaiden koululaisten liikuntaharrastuneisuutta selvittäneessä tutkimuksessa ilmeni, että vanhempien mukanaolo vähenee selvästi sitä mukaa, kun lapset tulevat vanhemmiksi. Omassa tutkimuksessani vanhempien mukanaolo ei kuitenkaan näyttänyt vähenevän viidessä vuodessa.

”No meiän äiti joskus noita kirjaa niitä pelejä ja meiän iskä aina ajaa sitä linja-autoo kun mennään pelimatkoille, kun se on linja-autokuski ammatiltaan.” (70/2)

Toisilla pelaajilla sekä äiti että isä olivat aktiivisesti mukana lapsensa harrastuksessa, toisilla vain toinen vanhemmista. Kaikkien haastateltavien vanhemmat osallistuivat kuitenkin jollakin tavalla lastensa harrastukseen. Vanhempien yleisimpänä tehtävänä oli

kuljettajana toimiminen. Yleensä isät olivat äitejä aktiivisemmin mukana harrastuksessa. Isät olivat useammin mukana peleissä ja harjoituksissa. Muutamana pelaajan isät toimivat joukkueenjohtajana, valmentajana ja linja-auton kuljettajana. Äitejä tarvittiin mm. lippujen ja kahvin myynnissä ja pelikirjureina jäähallilla sekä tietenkin pyykinpesusta ja ruokailusta huolehtijoina kotona. Pelaajien mukaan vanhempien oli monesti tingittävä omista menoistaan, koska jääkiekkoharrastus vei niin paljon aikaa. Sitä, kuinka paljon aikaa vanhemmilta kului lapsensa harrastuksen parissa ei haastatteluissa kysytty. Silvennoisen ym. (1984) tähän samaan Lapsiurheilututkimukseen osallistuvien lasten vanhempia käsittelevässä tutkimuksessa ilmeni, että kaikkein aktiivisimmin molemmat vanhemmat osallistuivat lapsensa kilpaurheiluharrastukseen kilpailuja seuraamalla. Sen sijaan saattajana toimiminen ja harjoitusten säännöllinen seuraaminen oli tyypillisempää isille kuin äideille. (Silvennoinen, Lintunen, Rahkila & Österback 1984.)

Kaikkien pelaajien äidit eivät ilmeisestikään olleet alkuun kovin innostuneita lapsensa uudesta lajivalinnasta. Syynä oli yleensä jääkiekon aggressiivisesta ja tapaturma-alttiista maineesta johtuva pelko. Äitienkin mielipiteet kuitenkin muuttuivat harrastuksen myötä.

”No sillai kun mä alotin niin sehän (äiti) ei tykännyt ollenkaan ja että se oli ihan hullun touhua ja nyt se käy kattomassa Jypin pelejä ja meidän pelejä.”

(67/2)

7.2.2 Kustannukset ja kotityöt jäävät vanhempien huoleksi

Jääkiekkoharrastus edellyttää välinehankintoja ja lisäksi harjoituksiin kulkeminen ja pitkillä pelimatkoilla käynti tuovat kustannuksia. Lähes kaikki haastateltavat mainitsivat tarvitsevansa vanhempiaan rahoittajina mm. varusteiden ja mailojen hankinnoissa. Yksikään pelaajista ei maininnut osallistuvansa kustannuksiin. Varusteet ja hankinnat tehtiin joko äidin tai isän tai molempien vanhempien kanssa yhdessä. Hankinnoista keskusteltiin yleensä etukäteen ja mietittiin minkä tasoisia välineitä hankitaan. Kustannusten määrä kasvoi iän myötä, kun harrastus muuttui säännöllisemmäksi ja totisemmaksi.

Vanhalakka-Ruohon (1981) tutkimuksen mukaan harrastuksen aiheuttamat kustannukset ovat yleisesti kokonaan vanhempien maksettavana. Hänen tutkimuksessaan ilmeni, että ainoastaan noin neljäsosa 15 - 17 - vuotiaista (n=40) jääkiekon harrastajista osallistui itsekin harrastuksensa rahoittamiseen. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 78.)

Perheen jokapäiväisiin toimintoihin kuuluvat myös kotityöt. Lapsen urheiluharrastus voi tuoda oman lisänsä kotitöihin. Vanhalakka-Ruohon (1981) tutkimuksessa kolme neljäsosaa 10 - 12 - vuotiaista jääkiekon harrastajista teki kotitöitä säännöllisesti. Vanhemmista junioreista eli 15-17 - vuotiaista kolme neljäsosaa ei ollut enää mukana kotitöissä. Heidän tyypillinen toimintatapansa oli olla satunnaisesti mukana niissä. (Vanhalakka-Ruoho 1981, 83.) Samansuuntaisia tuloksia ilmeni myös tässä tutkimuksessa. Nuorempina jokainen pelaaja, jolta asiaa kysyttiin, ilmoitti osallistuvansa kotitöihin. Niistä tavallisimpia olivat tiskaus, oman huoneen siivous ja roskien vienti. Vanhempana kotityöt olivat satunnaisia eikä säännöllisiä askareita juurikaan ollut. Hyvin harvassa perheessä edellytettiin pakollisia kotitöitä, eikä pelaajilla yleensä olisi edes ollut aikaa niiden tekoon.

7.3 Peleihin osallistuminen

7.3.1 Pelit mukavampia kuin harjoitukset

Suurin osa pelaajista oli sekä alkuhaastattelussa että loppuhaastattelussa sitä mieltä, että pelit olivat mukavampia kuin harjoitukset. Alkuhaastattelussa ainoastaan kaksi pelaajaa piti harjoituksia mukavampina. Näistä toisen mielestä harjoitukset olivat mukavampia, koska siellä sai pelata oman joukkueen kesken eikä jännittänyt niin paljon, ja toisen, koska siellä ei huudettu niin paljon. Viiden vuoden jälkeen kukaan haastateltavista ei pitänyt enää harjoituksia mukavampina. Kahden mielestä pelit ja harjoitukset olivat yhtä mukavia. Sekä nuorempina että vanhempana peleissä mukavinta oli tietenkin maalinteko.

Moni lapsista oli alkuhaastattelua tehtäessä vasta aloittanut jääkiekkoharrastuksen ja heillä oli joko hyvin vähän tai ei ollenkaan kokemuksia varsinaisista peleistä. Heidän näkemyksensä perustuivatkin todennäköisesti muista peleistä ja kilpailuista saatuihin kokemuksiin ja ”musta tuntuu” -periaatteeseen.

”saa aina yrittää oman parhaansa” ja ”saa niinku panna ittensä koetukselle”

Nuorempana peleillä oli enemmän henkilö- kuin joukkuekohtaista merkitystä. Niitä pidettiin tärkeänä ”näytönpaikkana”. Peleissä pyrittiin ennen kaikkea testaamaan omia taitoja ja niiden kehitystä. Haastateltavat kertoivat, että peleissä pääsee kokeilemaan niitä asioita, mitä harjoituksissa on käyty läpi. Omat vahvuudet ja heikkoudet tulivat selvästi esille, jolloin oman kehittymisen seuranta oli helpompaa. Peleissä sai myös pelata enemmän ja ”pääsee koskettaa kiekkoon enemmän”, mikä teki niistä mukavampia harjoituksiin verrattuna.

”Pääsee kattoo, että miten muut joukkueet on kehittynyt ja kattoo miten oma joukkue on kehittynyt ja sitten omia taitoja pystyy, että onko (harjoituksista) ollu hyötyä.” (43/2)

Vanhempana pelejä pidettiin edelleen mukavampina kuin harjoituksia. Joukkueen menestymisestä ja yhteispelin toimivuudesta oli kuitenkin tullut tärkeämpää kuin viisi vuotta aikaisemmin. Pelit nähtiin mahdollisuutena testata onko harjoituksista ollut mitään hyötyä ja missä asioissa joukkueella oli parantamisen varaa. Harjoitusotteluissa näki myös muiden joukkueiden tason ja kehittymisen. Seuraava peli saman joukkueen kanssa oli helpompi, kun pystyi ennakoimaan vastajoukkueen heikkoudet ja vahvuudet.

Pelien negatiivisiksi puoliksi jääkiekkoilijat mainitsivat sekä alku- että loppuhaastattelussa samanlaisia asioita. Ikävää peleissä olivat jäähyt ja tuomarin epäoikeudenmukaisuus. Pelaajat ymmärsivät, että virheestä rangaistaan jäähyllä ja se kuuluu jääkiekon sääntöihin. Tuomarin toimintaan ei kuitenkaan oltu aina tyytyväisiä vaan se koettiin joskus epäoikeudenmukaiseksi. Joidenkin mielestä vaihdot olivat ikäviä, kun taas toisten mielestä pelit olivat mukavampia juuri sen takia, että sai välillä istua vaihdossa. Nuorempana muutama pelaajista mainitsi myös taklaukset, kamppaukset ja tappelut pelien negatiivisiksi puoliksi. Viisi vuotta myöhemmin yksikään pelaajista ei maininnut asiasta. He olivat jo tottuneet näihin jääkiekon ominaispiirteisiin.

7.3.2 Voittaminen

Lapsista on luonnollisesti mukavaa voittaa. He elävät kuitenkin aikuisiin verrattuna enemmän tässä ja nyt. Lapsille kilpailutilanne on tärkeä juuri sen hetken toimintana eikä niinkään esim. sarjan voittamiseen tähtäävänä ahkerointina. Yleensä voitto onkin tärkeämpää valmentajille tai vanhemmille kuin lapselle itselleen. (Telama 1988, 85.)

”Kiva on hävitä sen takia, että kun on voittanu niin sit on kiva hävitäkin taas.” (76/1)

Nuorempana voittaminen vaikutti suurimman osan mielestä olevan yhdentekevää, osan mielestä kuitenkin ” ihan mukavaa”. Erään pelaajan mukaan ”se on leikkii koko peli” (47/1). Tärkeintä oli, kun sai vain pelata ja olla mukana. Tätä tutkimustulosta tukee myös Haaviston (1986) tutkimus. Haaviston (1986) tutkimuksessa ilmeni, että lapsille sijoitusta tärkeämpi motiivi urheilussa on toiminnan hauskuus ja se, että saa olla aktiivisesti mukana. Nuorempana kiekkoilijat pitivät mielekkäämpänä omien taitojensa kehittymistä ja sen seurantaa. Heidän mielestään peleissä oli mukava vertailla omaa luistelutaitoa ja laukauksien kovuutta muiden joukkueiden pelaajiin. Tyytyväisyys omiin suorituksiin vaikutti enemmän pelin jälkeiseen tunnetilaan kuin joukkueen menestyminen. Jos oma peli oli sujunut hyvin, voitolla tai häviöllä ei ollut merkitystä. Suurimman osan mielestä mukavimmalta pelin jälkeen tuntui, jos oli itse tehnyt maalin, olipa sitten voitettu tai hävitty.

Viisi vuotta myöhemmin joukkueen menestymisestä oli tullut huomattavasti tärkeämpää. Peleihin lähdettiin aina taistelemaan voitosta. Tasaväkiset ja loppuun asti jännittävät pelit olivat mukavimpia. Niukka voitto tuntui paremmalta kuin useammalla maalilla voitettu ottelu. Sekä nuorempana että vanhempana voittoa muisteltiin pidempään kuin häviötä. Kuitenkin ottelun lopputulos, oli se mikä tahansa, hävisi mielestä melko nopeasti ja ajatukset siirtyivät jo seuraavaan otteluun.

Nuorempana pelaajat olivat kiinnostuneita lähinnä omista suorituksistaan. Iän myötä he alkoivat kuitenkin kokea joukkueen kokonaisuutena, jossa jokaisella oli oma roolinsa. Jotta

joukkue menestyisi, oli jokaisen hoidettava se mahdollisimman hyvin. Karinkannan ja Simosen (2002) mukaan pelaajan sitoutuessa omaan rooliinsa, hän auttaa joukkuetta menestymään joukkueena sekä motivoituu harjoittelemaan entistä ahkerammin.

7.3.3 Pelijännitys

Jännitys kiehtoo niin nuoria kuin vanhempiakin. Varsinkin uudet asiat jännittävät usein. Monilla ihmisillä jännitys aiheuttaa fyysisiä oireita esim. hikoilemista, mahakipua ja hermostuneisuutta (Mäntynen 1999). Sopiva jännitys parantaa suoritusta, mutta liiallinen jännitys heikentää sitä (Liukkonen 1995, 29). Scanlanin ja Passerin (1978) mukaan odotus omasta sekä joukkueen suorituksesta ovat yhteydessä kilpailua ennen ja sen aikana koettuun tilanneahdistuneisuuteen. Lapset, joilla on alhaiset odotukset omasta ja joukkueen suorituksesta ovat yleensä ahdistuneempia kuin lapset, joilla odotukset ovat korkeat. (Scanlan & Passer 1978.)

Nuorempina kaikkia haastateltavia jännitti melko paljon ennen peliä. Jännitettäviä asioita olivat mm. oman pelin sujuminen, vastajoukkueen taso sekä pelin lopputulos. Haaviston (1986) 9-16 – vuotiaiden urheilijoiden tilanneahdistuneisuutta tarkastelevassa tutkimuksessa ilmeni, että eniten tilanneahdistuneisuutta aiheuttivat suoritukseen ja ennalta outoihin tilanteisiin liittyvä epävarmuus sekä epäonnistumisen pelko (64%). Kyseisessä tutkimuksessa asiaa kysyttiin lapsilta avoimella kysymyksellä ” Kerro asioista, jotka sinua eniten jännittävät tai pelottavat urheilussa ja kilpailemisessa / esiintymisessä. (Haavisto 1986, 45-46). Tässä tutkimuksessa jännitys aiheutti muutamalle pelaajista mahakipua, lievää hikoilua, levottomuutta ja kylmiä väreitä. Suurin osa oli kuitenkin sitä mieltä, ettei jännitys vaikuttanut pelisuoritukseen. Ainoastaan kaksi pelaajaa kertoi jännityksen suoranaisesti huonontavan pelisuoritusta ja ”silloin ei asiat luista”. Jännityksen takia ei uskaltanut tehdä kaikkea, ”ei uskalla panna itseensä likoon” ja olo tuntui muutenkin kankealta.

Haaviston (1986) tutkimus osoitti, että nuoremmilla urheilijoilla esiintyi tilanneahdistuneisuutta enemmän. Tämän Haavisto selittää sillä, että nuoremmille kilpaileminen ja esiintyminen ovat vähiten tuttua. (Haavisto 1986, 35, 47.) Myös omassa

tutkimuksessani pelijännitys näytti vähenevän iän myötä, muttei kuitenkaan poistunut kokonaan. Vanhempana pelaajia jännitti ”pikkasen tietysti joskus”, mutta ”ei pahemmin”. Vastauksista ilmeni, että jännitys paransi suoritusta ja auttoi peliin latautumisessa. Voimakkainta jännitys oli silloin, kun kyse oli tärkeistä pisteistä tai vastassa oli kova joukkue. Sarjapelejä pidettiin mukavimpina, koska niissä oli enemmän jännitystä ja voittaminen tärkeämpää.

Haaviston (1986) tutkimuksessa tarkasteltiin tilanneahdistuneisuutta myös lajeittain. Tutkimus osoitti, että pojista jääkiekkoilijat kokivat vähiten tilanneahdistuneisuutta verrattuna telinevoimistelijoihin, yleisurheilijoihin, koululaisiin, uimareihin ja muihin harrastajiin. (Haavisto 1986, 37.) Tätä tulosta tukee Simonin ja Martensin (1979) tutkimustulos joukkueurheilijoiden alhaisemmasta tilanneahdistuneisuudesta yksilöurheilijoihin nähden.

Mäntynen (1999) korostaa, että jännittämisen muodostuminen ongelmaluonteiseksi riippuu ensisijaisesti siitä, miten ihminen tähän suhtautuu ja millaisia merkityksiä hän sille antaa (Mäntynen 1999). Yksikään pelaaja ei kokenut jännitystä kauheana tai ylitsepääsemättömänä. Pelijännitys koettiin mukavana ja innostavana ja ennen kaikkea sen koettiin olevan osa peliä. Mitä jännittävämpi ja tiukempi ottelu sitä mukavampaa oli pelata. Liukkosen (1995, 23) mukaan suhtautuminen kilpailuun riippuu omasta koetusta kyvykkydestä suhteessa kilpailun vaativuuteen. Alkuhaastattelussa pelaajat olivat vasta aloittaneet jääkiekkoharrastuksen. Jännitystä aiheutti lajin uutuus, oma epävarmuus ja varsinkin omien suoritusten onnistuminen sekä yleensäkin selviytyminen jäällä. Pelaajat ehkä kokivat pelin vaativampana kuin mitä se todellisuudessa oli. Vanhemmiten omien taitojen tiedostaminen ja niihin luottaminen lisääntyi kokemuksen myötä, ja jännitystä aiheutti lähinnä joukkueen menestyminen ottelussa. Sekä nuorempana että vanhempana pelaajat mainitsivat jännityksen häviävän viimeistään pelin alkaessa. Silloin oli keskittyttävä peliin eikä jännitystä ehtinyt miettimään.

”Sit ku mä oon päässy jäälle niin sit mua ei enää yhtään jännitä.”

(76/1)

”Kyllä se sitten viimestään loppuu kun jäälle astuu se jännittäminen.”

(68/2)

7.4 Loukkaantuminen ja pelko

7.4.1 Loukkaantumiset kuuluvat asiaan

Jääkiekko on kontaktipeli, joten ruhjeilta ja loukkaantumisilta ei voi välttyä. Suojavarusteet vähentävät vammoja, mutta siitä huolimatta loukkaantumisriski on aina olemassa. Vammat ovat usein lieviä, mutta toisinaan ne voivat pilata koko pelikauden tai pahimmassa tapauksessa koko peliuran. Lievillä vammoilla tarkoitetaan nyrjähdyksiä, venähdyksiä, naarmuja, kolhuja ym. ja vakavilla mm. luunmurtumia, sijoiltaan menoja sekä aivotärähdyksiä.

Lapsiliikunnassa poikien poliklinikkakäynneistä noin puolet johtuu jääkiekosta ja jalkapallosta (Kvist, Kujala, Hintsu & Heinonen 1983). Nuorempana tämän tutkimuksen pelaajille ei ollut juurikaan sattunut vakavia loukkaantumisia. Vakavin tapaturma oli yhden pelaajan nilkan murtuma ja muutamalle oli tullut pieniä kolhuja tai naarmuja. On kuitenkin huomioitava, että useimmat pelaajista olivat vasta aloittaneet harrastuksen. Myös varovaisuus uutta lajia kohtaan sekä nopeuden ja voiman puute vaikuttivat loukkaantumisten määrään.

”Siinä niinkun voi tapahtua kaikkia tällöisiä loukkaantumisia, ei pidä välittää jos tulee jotain pieniä ruhjeita ja tällöisiä, pitää olla tällöinen kylmähermonen niin kun että ei anna vaikuttaa mitkään tällöiset ruhjeet. Se on pelin luonne, että siellä tulee aina haavereita, paljon pienempiä, jos niinkun ei arastele.” (43/2)

Pelaajien kasvaminen ja karaistuminen näkyi myöhemmässä haastattelussa.

Loukkaantumiset ja vammat koettiin lajiin liittyvinä itsestäänselvyyksinä. Tyypillisin vastaus niistä kyseltäessä oli ”ei mitään pahempaa”. Kuitenkin loukkaantumisia ja vammoja oli vuosien varrella sattunut lähes kaikille pelaajista. Ainoastaan kaksi ilmoitti,

ettei ollut koskaan loukkaantunut. Haastateltavista neljä oli loukkaantunut vakavammin. Kahdelta heistä oli murtunut sormia, yhdeltä mennyt nivelsiteet ja yksi saanut aivotärähdyksen. ”Ei mitään pahempaa” – vastauksiin sisältyi mm. venähdyksiä, kolhuja, mustelmia, useampia tikkejä sekä kynnen irtoaminen. Lasten ja nuorten jääkiekkovammoille on tyypillistä, että niiden yleisyys ja vaikeusaste lisääntyvät iän myötä. Alle 12-vuotiailla lääkärin hoitoa vaativat tapaturmat ovat harvinaisia. (Björkenheim, Syvähuoko & Rosenberg 1993; Stuart & Smith 1995.)

Iän myötä nopeuden, voiman ja rajuuden lisääntyessä loukkaantumisetkin lisääntyvät ja vakavoituvat. Jyväskylässä suoritettussa tutkimuksessa haastateltiin I-divisioonassa pelaavia jääkiekkoilijoita. Joukkueen kaikki pelaajat, joilta asiaa kysyttiin (n=20), olivat loukkaantuneet uransa aikana, kahdeksan lievästi ja kaksitoista vakavasti. Itse he kuitenkin suhtautuivat loukkaantumisiin vähättelevästi ja pitivät niitä lajin luonteeseen kuuluvana haittatekijänä sekä itsestäänselvyytenä. (Koivulahti & Rytönen 1988, 68.)

”En silleen pahasti ole loukkaantunut, mutta sormia on mennyt poikki muutama, luunmurtumia, mutta ei nyt mitään semmosta hirveen kauheen vakavaa...”

(pelaajan haastattelu Koivulahti & Rytönen tutkimuksesta)

”Olkapää meni sijoiltaan tossa syksyllä kahteen otteeseen, polvi vääntyi ja reiteen tuli tälli ja nyt kyynerpäässä on tikkejä. Onhan multa leikattu polvee ja nilkkaa ja hampaatkin neljä viis kertaa..”

(pelaajan haastattelu Koivulahti & Rytönen tutkimuksesta)

Näyttäisi siltä, että vammat, jotka tavalliselle ihmiselle ovat suuria, ovat jääkiekkoilijoille pieniä. Loukkaantumiset koetaan jo harrastuksen alkaessa lajille tyypillisenä eikä niitä osata pelätä. Todennäköisesti loukkaantumisia eniten pelkäävät pelaajat lopettavat harrastuksen jo varhaisessa vaiheessa. Iän myötä loukkaantumiset yleistyvät ja vakavoituvat, mutta myös pelaajien karaistuminen lisääntyy. Tämä oli selvästi havaittavissa pelaajien jälkimmäisessä haastattelussa.

7.4.2 ”Se ei pelaa joka pelkää”

Loukkaantumiset tekevät tavalliset ihmiset tyypillisesti varovaisemmaksi. Urheilijoilla ja etenkin jääkiekkoilijoilla näin ei näytä tapahtuvan. Mahdollisia loukkaantumisia ei juurikaan ajatella ja pelin tiimellyksessä ne eivät tule edes mieleen. Pelaajien sanoin: ”Sitä on kiekko maalissa, jos sitä alkaa ajattelee”.

Tämän tutkimuksen mukaan loukkaantumisen pelko häviää tai ainakin vähenee iän myötä. Nuorempina neljä haastatelluista ilmoitti jonkun verran pelkäävänsä loukkaantumista. Kyseiset neljä olivat loukanneet itsensä jääkiekossa, joten pelko johtui todennäköisesti osittain siitä. Viisi vuotta myöhemmin yksikään pelaajista ei enää pelännyt mahdollisia loukkaantumisia, vaikka suurin osa oli satuttanut itsensä jo useamman kerran.

”Sillon se sattuu, jos pelkää.” (68/2)

Sekä nuorempina että vanhempana pelaajien mielestä loukkaantumisen riski oli suurempi, jos pelkäsi ja alkoi varoa etukäteen. Kolhut ja vammat oli hyväksyttävä osana lajia ja unohdettava kentälle astuttaessa.

Saattaa olla, että tarpeeksi vakava loukkaantuminen pistää ajattelemaan asioita uudelleen. Ainakin Koivulahden ja Rytkösen (1988, 69) I-divisioonan pelaajia käsittelevässä tutkimuksessa ilmeni, että riittävän vakava loukkaantuminen pysäyttää joskus miettimään pelaamisen merkitystä ja sen motiiveja.

7.5 Tavoitteet ja toiveet tulevaisuudelle

”Ehkä musta tulee semmonen ihan hyvä jääkiekkoilija.” (76/1)

Tavoitteet jääkiekossa erosivat jonkun verran alku- ja loppuhaastatteluissa. Nuorempina pelaajien tavoitteet olivat korkeammalla kuin viisi vuotta myöhemmin. Nuorempina neljällä oli tavoitteena ammattilaisuus tai NHL, ja lähes kaikki halusivat ainakin hyväksi pelaajaksi. Joillakin tavoitteet olivat vielä korkeammalla: ”tulla hyväksi vähän joka

lajissa”. Kuitenkin eräällä pelaajalla toiveena oli ainoastaan, ettei aina tarvitsisi istua jäähyllä.

Nuorempana pelaajilla oli todennäköisesti nk. ”ikuisen kasvun illuusio”: kun yrittää, pääsee minne vain. Tämä oli tyypillistä heidän kognitiiviselle kehitysvaiheelleen. Voi myös olla, että kilpaurheilua aktiivisesti harrastavat lapset eivät enää asetakaan itselleen sellaisia tavoitteita, jotka monille heidän ikätovereilleen olisivat saavuttamisen arvoisia esim. ”olla ryhmänsä paras”. Heillä on tavoitteena tähdätä harrastuksessaan pidemmälle. Toisaalta ammattilaisavoitteet ja vastaavat saattavat olla stereotyyppioita, jotka koetaan normaaleiksi ja liiankin realistisiksi.

”Ei ole elintärkeä asia. Kunhan harrastajana mä oon pelannu, se siinä on mukavinta, että on hauskaa, se on vaan tavoitteena.” (40/2)

Vanhempana pelaajien tavoitteet ja toiveet olivat realistisempia. Yksikään pelaajista ei maininnut tavoitteekseen ammattilaisuutta tai NHL:ää. Yllätykseksi useimmilla ei yleensäkään ollut mitään selkeitä tavoitteita. Suurin osa kertoi pelaavansa jääkiekkoa vain harrastukseksi ja koska se on niin mukavaa. Melkein puolet toivoi kuitenkin kehittyvänsä paremmaksi pelaajaksi ja pääsevänsä eteenpäin, mutta sitä ei pidetty kovinkaan tärkeänä. Lähes kaikki sanoivat aikovansa pelata niin kauan kuin jaksavat ja kiinnostusta riittää. Ilmeisesti ammattilaiseksi pääsyn vaikeus oli selvinnyt pelaajille vuosien myötä, koska sitä ei enää pidetty tavoitteena jälkimmäisessä haastattelussa. Tulos eroaa Vanhalakka-Ruohon (1981, 64) tutkimuksesta, jonka mukaan 15-17 – vuotiaista intensiivisesti jääkiekkoa harrastavista pelaajista puolet piti toiveenaan ammattilaisuutta ja kolmasosa huippu-urheilua.

”No en tiää ihan ammatiks asti, koska se nyt on aika epätodennäköistä että pystyskään siihen, mutta kuitenkin se on niinkun harrastuksessa, että liika on liikaa aina joskus, että kuitenkin pitäis joku toinenkin ammatti olla, että ei sillä elä kauaa.” (57/2)

On luonnollista, että tavoitteet tulevat selkeämmiksi iän myötä. Koivulahden ja Rytkösen (1988) tutkimuksessa I-divisioonan pelaajilla oli kaikilla melko selkeät tavoitteet. Tutkimuksen pelaajista seitsemällä (n=17) oli tavoitteena päästä SM-liigaan tai korkeammalle. Jokaisella pelaajalla oli kuitenkin jonkun tasoinen tavoite. (Koivulahti & Rytkönen 1988, 61.)

Iän myötä ja pelaajauran edetessä tavoitteita on varmasti helpompi asettaa. Jokainen pelaaja pystyy arvioimaan omat taitonsa ja kykynsä sekä mahdollisen menestymisen todennäköisyyden. Taitavimmilla pelaajilla tavoitteet ovat korkealla ja suunta ylöspäin kohti ammattilaisuutta. Keskitason pelaajilla tavoite on usein pysyä ja kehittyä omalla sarjatasollaan.

8 POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata ja ymmärtää juniorijääkiekkoilijoiden harrastusta sekä selvittää, miten harrastaminen ja siihen liittyvät kokemukset muuttuivat viidessä vuodessa. Tutkimuksen aineisto koostui kahdesta viiden vuoden välein toteutetusta haastattelusta. Aineisto on kerätty 1980-luvulla ja itse tarkastelen sitä 2000-luvulla. Aineistoa tarkasteltaessa on tärkeää tiedostaa ero 1980- ja 2000-lukujen ympäristöjen välillä.

Tarkoitukseni oli muodostaa aineistosta nousseiden pienten sirpaleiden avulla eheä kokonaisuus tutkimuskohteenani olevien juniorijääkiekkoilijoiden harrastukseen liittyvistä kokemuksista ja näkemyksistä. Koska halusin saada lasten oman äänen kuuluviin, sisällytin tekstiin mahdollisimman paljon suoria lainauksia haastatteluista. Tutkimusotteeni oli laadullinen, joten minä itse olin tutkimukseni tärkein tutkimusväline sen kaikissa vaiheissa. Omat subjektiiviset tulkintani vaikuttivat tekemiini valintoihin ja tulkintoihin. Pysin kuitenkin mahdollisimman tarkasti kuvaamaan tutkimuksen etenemistä, jotta lukijan olisi helpompi ymmärtää tulkintojani ja arvioida niiden luotettavuutta. Tulkintani on siten vain yksi lukemattomien muiden mahdollisten tulkintojen joukossa. Tämä aineisto ei antanut mahdollisuutta yleistettäviin tuloksiin, koska aineisto oli liian pieni ja melkein 20 vuotta vanha. Yleistettävyyden sijaan keskityin kuvailemaan juuri tätä tutkimaani kohderyhmää. Yksittäistapauksetkin voivat kuitenkin kertoa jotain yleisestä, ja tutkimukseni tulosten siirrettävyys muihin kohderyhmiin, ympäristöihin ja tilanteisiin jää lukijan arvioitavaksi.

Haastattelut kestivät kunkin pelaajan osalta keskimäärin puoli tuntia, tosin vaihteluväli oli suuri, viidestätoista minuutista puoleentoista tuntiin. Näinkin lyhyissä haastatteluissa esille tulee yleensä vain ensimmäiset mielikuvat ja ajatukset. Aineiston analysointia ja tulkintaa hankaloitti hieman se, etten itse ollut mukana haastatteluja tehtäessä. Edellä esitettyjen asioiden seurauksena aineisto jäi tietyllä tavalla niukaksi eikä antanut tilaa syväanalyysille. Kuitenkin haastatteluihin sekä pelaajien taustatietoihin perusteellisesti tutustumalla ja vain valittuihin teemoihin keskittymällä sain koottua mielestäni eheän kokonaisuuden.

Lapsiurheilututkimuksen aineistoon kuuluvien haastattelujen tekemiseen osallistui kolme henkilöä joista kaksi oli naisia ja yksi mies. Haastattelujen teemat ja osittain myös kysymykset olivat ennalta sovitut. Eri haastattelijoiden haastattelutyylit erosivat kuitenkin jonkin verran toisistaan. Toinen ääripää oli hieman kiireinen lähinnä kyselevä tyyli toisen ollessa rauhallisempi haastattelijan ja haastateltavan väliseen ohjattuun keskusteluun pyrkivä tyyli. Tyylierojen seurauksena myös haastattelutilanteissa vallitseva tunnelma vaihteli haastattelijasta riippuen. On mahdollista, että edellä mainituilla seikoilla on oma vaikutuksensa haastateltavien antamiin vastauksiin.

Tutkimus osoitti, että viiden vuoden aikana jääkiekkoharrastus muuttui selvästi totisemmaksi ja säännöllisemmäksi. Nuorempana muillekin harrastuksille jäi vielä reilusti aikaa. Viisi vuotta myöhemmin jääkiekosta oli tullut päivittäistä – viikot harjoituksissa ja viikonloput pelimatkoilla. Tämä ei kuitenkaan näyttänyt olevan ongelma, sillä nuoret vaikuttivat hyvin tyytyväisiltä elämäänsä, jossa jääkiekolla oli tärkeä rooli. He olivat valmiita tekemään töitä joukkueessa pysymisen ja oman pelaajauran kehittymisen eteen, sekä tinkimään muista harrastuksista ja menoista jääkiekon takia.

Lapselle olisi tärkeää kokeilla useita eri liikuntamuotoja ja löytää niistä itselleen sopivin ja mielenkiintoisin harrastus. Sen ei tulisi olla liian vakavaa ja tavoitteellista toimintaa, vaan lähinnä leikkiä ja lapsen ehdoilla toteutettua. Liian varhaisessa vaiheessa aloitettu vakava ja täysipainoinen harjoittelu tappaa monesti kiinnostuksen harrastusta, joskus jopa koko liikuntaa, kohtaan. Vanhempien tulisi kannustaa, ei pakottaa, lastaan erilaisten harrastusten pariin ja auttaa näin lasta löytämään itselleen sopiva harrastus. Valmentajien ja ohjaajien tehtävä on järjestää harrastustoiminta lapsen kehitystasoa vastaavaksi – ei liikaa liian aikaisin.

Oman tutkimukseni pelaajat olivat ns. ”ihanneharrastajia”. Heillä oli nuorena ollut vähintään yksi, monella useampi, harrastus jääkiekon lisäksi. Päälajin valinta oli tapahtunut kiinnostuksesta lajia kohtaan ja heidän omasta tahdostaan. Telaman, Silvennoisen ja Vuolteen (1986) mukaan liikunta muuttuu murrosiässä leikinomaisesta toiminnasta enemmän tietoiseksi ja tavoitteiseksi harrastukseksi. Tämä tuli ilmi myös tässä tutkimuksessa. Myös harrastuksen lopettaminen ja lajin vaihdot osuvat usein murrosikään

(Yang 1993, 1997; Nupponen & Telama 1998; Hämäläinen ym. 2000). Harrastuksen vaatimusten kasvaessa tulisi oman panostuksen kasvaa samassa suhteessa. Jos näiden välille syntyy epätasapaino, harrastus alkaa menettää merkitystään ja tilalle tulee usein uusi, kiinnostavampi laji. Myös muutamalle tähän tutkimukseen osallistuneista kävi näin. Viiden vuoden aikana viisi pelaajista lopetti jääkiekon. Lopettaneista neljä alkoi harrastaa uutta urheilulajia.

Lasten ja nuorten liikunnassa sekä valmennuksessa on hyvä muistaa, että epätasapaino oman panostuksen ja lajin vaatimusten välillä voi syntyä myös toiseen suuntaan. Innostuksen hiipuminen voi siis alkaa myös silloin, jos harrastus ei tarjoa nuorelle riittävästi haasteita. Jotta harrastus jatkuisi läpi murrosiän, on tärkeää, että se perustuu nuoren omaan kiinnostukseen sekä tarjoaa nuorelle tämän kehitystasoa vastaavia haasteita.

Harrastuksen muuttuminen vaikutti myös kotitöihin osallistumiseen. Nuorempana pelaajat ilmoittivat osallistuvansa niihin melko paljon. Jääkiekkoharrastukseen viikoittain käytetyn ajan lisääntyessä osallistuminen kotitöihin väheni. Etenkin koulun ja täysipainoisen harjoittelun yhdistäminen sekä tästä seuraava väsymys vapautti pelaajat ”ylimääräisiltä” hommilta. Omien käsitysteni ja kokemusteni mukaan pojat vapautetaan kotitöistä helpommin, ja aktiivisestikin kilpaurheilua harrastavien tyttöjen edellytetään osallistuvan kotitöihin ainakin jonkin verran. Tämä on todennäköisesti yhteydessä vallalla olevaan miesten ja naisten väliseen roolijakoon. Voitaisiin myös kysyä, kasvattaako aktiivinen harrastus nuoria suorittajiksi eikä huolehtijoiksi? Tavallisessa elämässä on enemmän ja vähemmän haasteellisia/kilpailuhenkisiä osa-alueita, ja saattaa olla, että aktiiviurheilijoiden kilpailuvietti saa heidät keskittymään haasteisiin myös arkielämässä.

Sekä nuorena että vanhempana pelejä pidettiin harrastuksen kohokohtana. Nuorempana voittamisella ei ollut samanlaista merkitystä kuin viisi vuotta myöhemmin, vaan tärkeämpää oli toiminnan hauskuus, ja se että sai olla aktiivisesti mukana. Samanlaisiin tuloksiin päädyttiin myös Haaviston (1986) tutkimuksessa. Nuorempana peleillä oli enemmän henkilö- kuin joukkuekohtaista merkitystä. Ne nähtiin lähinnä mahdollisuutena omien taitojen testaamiseen ja näyttämiseen. Vanhempana pelejä pidettiin edelleen harjoittelua mukavampana. Niiden luonne oli kuitenkin muuttunut, ja joukkueen

menestymisestä oli tullut tärkeintä. Yksilökeskeisyyden sijasta joukkue nähtiin nyt kokonaisuutena, jossa jokaisella oli oma roolinsa.

Haastatteluista näkee, että pelaajat ”rakastivat” pelaamista ja juuri se teki harrastuksesta kiinnostavan. Nuorempana ei ollut juurikaan väliä, pelattiinko oman joukkueen kesken vai toista joukkuetta vastaan – kunhan pelattiin. Jääkiekossa osataitojen määrätietoinen harjoittaminen aloitetaan jo hyvin aikaisessa vaiheessa, paljon ennen kuin lapsi ymmärtää mihin tällä pyritään. Lasten valmennuksessa ja ohjauksessa olisi huomioitava, että yksinkertaisiin perusharjoituksiin motivoituminen helpottuu vasta kun käsitetään mihin niitä tekemällä pyritään. Valmentajan tulisi pyrkiä optimoimaan ajankäyttö osataitojen opettamisen ja pelaamisen kesken. Liika osataitoihin keskittyminen heikentää motivaatiota, mutta myöskään pelkkä pelaaminen ei johda parhaaseen tulokseen. Nuorilla pelin osuuden tulisi olla suuri ja osataitojen osuutta harjoittelusta tulisi lisätä asteittain iän karttuessa. Hyvän ja huonon valmentajan ero on ehkä juuri ihmistuntemuksessa. Ensimmäisen pyrkiessä joukkueen kunkin hetkisen tilan kannalta sopiviin harjoituksiin, jälkimmäinen noudattaa etukäteen suunnittelemaansa ohjelmaa. Erityisesti lapsia valmennettaessa joukkueen mielialan lukeminen on tärkeää.

Mikä sitten tekee pelaamisesta harjoittelua mielisempää? Tässäkin tutkimuksessa ilmeni, että juniorijääkiekkoilijat olivat innokkaita vertailemaan itseään kanssapelaajiin. Tämä on ehkä helpointa pelien aikana. Pelissä hyvät suoritukset huomataan välittömästi ja niiden avulla voi kasvattaa arvostustaan joukkueen sisällä. Toisaalta myös joukkuehenki ja yhteenkuuluvuuden tunne ovat pelien aikana voimakkaampia kuin harjoiteltaessa.

Jääkiekossa törmäysvoimat laitaa tai toista pelaajaa vasten voivat olla suuria ja altistavat näin loukkaantumisille (Mölsä 2004, 15). Ensimmäisessä haastattelussa yksikään pelaajista ei kertonut loukkaaneensa itseään vakavasti jääkiekon parissa. Yhden pelaajan nilkan murtumaa lukuun ottamatta kaikki olivat selvinneet pelillä kolhuilla ja naarmuilla. Lasten ja nuorten jääkiekkovammoille on kuitenkin tyypillistä, että niiden yleisyys ja vakavuusaste lisääntyvät iän myötä (esim. Stuart & Smith 1995), mikä ilmeni myös tässä tutkimuksessa. Osittain tämä selittyy myös sääntöjen muuttumisella, sillä alle 12-vuotiaiden sarjoissa taklaukset, lyöntilaukaisut ja mailalla estämiset ovat Suomessa kiellettyjä (Mölsä ym.

2003). Viisi vuotta myöhemmin lähes kaikki pelaajat olivat loukkaantuneet, neljä heistä vakavammin. Pelaajat itse suhtautuivat loukkaantumisiin kuitenkin vähättelevästi ja kokivat ne lajin luonteeseen kuuluvana. Yleinen sanontakin kuuluu, ”se ei pelaa joka pelkää”.

On selvää, ettei loukkaantumisilta voida täysin välttyä edes lasten sarjoissa. Valmentajien ja ohjaajien tehtävä on kuitenkin järjestää harjoitteet siten, että loukkaantumisriskit pysyvät mahdollisimman pieninä. Lasten ollessa kyseessä, on yhtenä tekijänä tässä myös kuri. Sovittujen sääntöjen noudattamista on korostettava ja niiden rikkomisesta on jollain tavalla rangaistava. Tällä tavalla valmentaja/ohjaaja säilyttää kontrollin ryhmäänsä.

Vauhdikkaat tilanteet ja rajut yhteenotot jääkiekkokaukalossa kiehtovat katsojia. Omasta kokemuksestani tiedän, että mitä enemmän nyrkit heiluvat sitä kovemmin yleisö villiintyy kannustamaan. Lapset ja nuoret seuraavat tarkasti esikuviaan ja ottavat oppia heiltä. Myös tämä aiheuttaa ongelmia, sillä taklauksilla yleisöä viihdyttämään pyrkivä huippujääkiekkoilu ei ehkä anna parasta mahdollista esimerkkiä harrastustaan aloittelevalle juniorille. Tutkimustulosten mukaan jäljittelevä käyttäytyminen koskee myös väkivallan oppimista. Terry ja Jacksonin (1987) tutkimuksen mukaan ne koulujääkiekkoilijat, joiden suosikkipelaajat NHL:ssä saivat paljon rangaistuksia väkivaltaisuudesta, käyttäytyivät myös itse keskimääräistä väkivaltaisemmin kaukalossa. Samassa tutkimuksessa yli puolet juniorijääkiekkoilijoista sanoi oppineensa sääntöjen vastaisen aggression tekniikkaa katsomalla ammattimaista jääkiekkoa ja myöhemmin liittäneensä sen omaan pelityyliinsä. Ongelma ei ole myöskään poistumassa, sillä tappeluista ja rajuista taklauksista on tullut pysyvä osa NHL-kiekkoa. On väitetty, että fyysinen rohkeus on yksi tärkeimmistä kriteereistä NHL:n valmentajien valitessa pelaajia joukkueisiinsa. Niille, joiden ”tappelutaidot” arvioidaan riittämättömäksi, annetaan jopa nyrkkeilytunteja. (Terry & Jackson 1987.)

Tämä tutkimus antoi minulle mahdollisuuden tutustua lasten ja nuorten kokemusmaailmaan. Lasten haastatteluista sain melko kattavan tutkimusaineiston ja ne mahdollistivat myös lasten oman äänen esilletuomisen. On asioita, jotka tulevat esille ainoastaan laajojen haastatteluiden ja laadullisen lähestymistavan yhteistuloksena.

Pyrkiessä paremmin ja syvemmälle lasten elämismaailmaan, haastatteluiden tulisi olla huomattavasti pidempiä ja syvällisempiä kuin tässä tutkimuksessa. Mielestäni lasten ja nuorten asioita tutkitaankin liian vähän heidän omasta näkökulmastaan. Osasyynä tähän on varmasti se, että laajojen haastatteluaineistojen kokoaminen ja analysoiminen on erittäin työlästä. Lapsiurheilututkimuksen aineisto on onneksi laaja ja siitä riittää mielenkiintoista tutkittavaa vielä monen gradun verran.

Olisi mielenkiintoista tietää, mitä tutkimukseni pelaajille kuuluu tänä päivänä, kuinka kauan he jatkoivat harrastustaan, miten pitkälle pääsivät urallaan ja vieläkö ovat mukana jääkiekossa. Tähän riittäisi lyhyt postitettava kysely. Sen tuloksia ja vanhoja haastatteluita vertaamalla voisi yrittää selvittää esim. sitä, näkyykö tuleva menestys pelaajan asenteessa ja ajatuksissa jo junioriaikana. Todennäköisesti 20 pelaajan aineisto on tähän tarkoitukseen kuitenkin hieman pieni.

Yhteiskunnan muutokset heijastuvat kaikkeen, myös lapsiin ja harrastuksiin. Vanhempien aikataulut tulevat yhä kiireisemmiksi ja lapsille uhrattu aika alkaa kaventua. Yksi tutkimusaihe voisikin olla se, miten vanhempien osallistuminen lasten liikuntaan on muuttunut vuosien varrella. Olisi kiinnostavaa verrata keskenään myös nykyjunioreiden ja tässä tutkittujen ajatuksia ja kokemuksia, ja selvittää ovatko harrastuksen motiivit ja pelaajien omat tavoitteet muuttuneet viimeisen 20 vuoden aikana.

LÄHTEET

- Björkenheim, J-M., Syvähuoko, J. & Rosenberg, PH. 1993. Injuries in competitive junior ice-hockey. *Acta Orthopaedica Scandinavica* 64 (4), 459-461.
- Blanz, F. 1973. Harjoittelun ja valmentautumisen motivointi. Teoksessa F. Blanz, A. Kalliokoski, M. Suonperä & K. Tomperi (toim.) *Urheiluvalmennuksen psykologiaa*. Heinola: Itä-Hämeen Kirjapaino, 44-72.
- Clark, A. & Moss, P. 2001. Listening to young children. The Mosaic approach. Englanti: Page Bros.
- Cote, J. 1999. The influence of the family in the development of talent in sport. *The Sport Psychologist* 13 (4), 395-417.
- Daly, P., Sim, F. & Simonet, W. 1990. Ice hockey injuries: A Review. *Sports Medicine* 10 (2), 122-131.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus.
- Eskola, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: Gummerus, 133-157.
- Haavisto, S. 1986. Urheilukilpailuihin, soittoesityksiin ja koulun kokeisiin liittyvä tilanneahdistuneisuus lapsilla. Liikuntapedagogiikan pro gradu – tutkielma. Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Heiskanen, H. 1997. Jääkiekon amatööriseurojen nykytila. Raportti 1997-05-23. Jääkiekon Tuki Ry. Helsinki: Yliopistopaino.
- Herva, H. & Vuolle, P. 1991. Liikunta suomalaisten ajankäytössä. Tilastollinen vertailu 10-64 – vuotiaiden liikuntaharrastuneisuudesta vuosina 1979 ja 1987. *Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 79. Jyväskylä.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

- Hirvensalo, M. 2002. Liikuntaharrastus iäkkäänä. Yhteys kuolleisuuteen ja avuntarpeeseen sekä terveydenhuolto liikunnan edistäjänä. Jyväskylän yliopisto. *Studies in sport, physical education and health* 87.
- Hämäläinen, P., Nupponen, H., Rimpelä, A. & Rimpelä, M. 2000. Nuorten terveystapatutkimus: Nuorten liikunnanharrastaminen 1977-1999. *Liikunta ja Tiede* 37 (6), 4-11.
- Kannas, L. & Tynjälä, J. 1998. WHO-Koululaistutkimus 1986-1998: Liikunta myötätulessa nuorten arjessa. *Liikunta ja Tiede* 35 (4), 4-10.
- Karinkanta, K. & Simonen, J. 2002. Unelmana NHL – yksilön tavoitteenasetteluohjelmalla päämäärään. Liikuntapedagogiikan pro gradu – tutkielma. Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Karlsson, L. 2001. Lapsille puheenvuoro. Ammattikäytännön perinteet murroksessa. Helsingin yliopisto. Kasvatuspsykologian tutkimusyksikkö. *Tutkimuksia* 1/2000. 2. korjattu painos. Helsinki: Edita.
- Kay, T. 2000. Sporting excellence: A family affair? *European Physical Education Review* 6 (2), 151-169.
- Kirk, D., O'Connor, A., Carlson, T., Burke, P., Davis, K. & Glover, S. 1997. Time commitments in junior sport: Social consequences for participants and their families. *European Journal of Physical Education* 2 (1), 51-73.
- Kivinen, O., Mesikämmen, J. & Metsä-Tokila, T. 2000. Kylmä kiekkosota – kaksi mannerta, kaksi kulttuuria. Liikuntatieteellisen Seuran julkaisu nro 151. Tampere: Tammer-Paino.
- Kiviniemi, K. 2001. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: Gummerus, 68-84.
- Koivulahti, M. & Rytönen, J. 1988. Jääkiekkoilijan minäkäsitys. Liikuntapedagogiikan pro gradu – tutkielma. Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Kujala, UM., Taimela, S., Antti-Poika, I., Orava, S., Tuominen, R. & Myllynen, P. 1995. Acute injuries in soccer, ice hockey, volleyball, basketball, judo and karate: analysis on national registry data. *British Medical Journal* 311 (7018), 1465-1468.

- Kvist, M., Kujala, U., Hintsala, A. & Heinonen, O. 1983. Lasten urheiluvammat. Liikunta ja Tiede 20: 69-78.
- Laakso, L. 1981. Lapsuuden ja nuoruuden kasvuympäristö aikuisiän liikuntaharrastusten selittäjänä: retrospektiivinen tutkimus. Jyväskylän yliopisto. Studies in sport, physical education and health 14.
- Liikuntatutkimus 2001-2002. Nuori Suomi Ry, SLU, Kuntourheiluliitto, Olympiakomitea, Helsingin kaupunki ja Opetusministeriö. Saatavana www-muodossa
[URL:http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/kalvot/Liikuntatutkimus2001-2002kalvot.ppt](http://www.nuorisuomi.fi/files/ns/kalvot/Liikuntatutkimus2001-2002kalvot.ppt)
Luettu 12.3.2004
- Lintunen, T. 1995. Self-Perceptions, Fitness and Exercise in Early Adolescence: A Four-Year Follow-Up Study. Studies in sport, physical education and health 41.
Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House and Sisäsuomi Oy.
- Lintunen, T., Rahkila, P., Silvennoinen, M. & Österback, L. 1984a. Lapsiurheilututkimus. Liikunta ja Tiede 21 (5), 200-203.
- Lintunen, T., Rahkila, P., Silvennoinen, M. & Österback, L. 1984b. Lasten fyysisen minäkäsityksen mittari. Liikunta ja Tiede 21 (5), 224-231.
- Liukkonen, J. 1995. Psykkisen valmennuksen työkirja. Jyväskylä: Jyvässeudun Paino.
- Moberg, J. 1990. Urheiluharrastuksen aloittamisen ja lopettamisen syyt sekä urheiluharrastusmotiivien muutokset 10-15-vuotiailla. Liikuntapedagogiikan pro gradu – tutkielma. Liikuntakasvatuksen laitos. Jyväskylän yliopisto.
- Moilanen, P. & Rähkä, P. 2001. Merkitysrakenteiden tulkinta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: Gummerus, 44-67.
- Mäntynen, P. 1999. Sosiaalisen jännittämisen psykologiaa. Teoksessa P. Räsänen, J. Arikoski, P. Mäntynen & J. Perttula (toim.) Opettajuuden psykologia. 2. korjattu ja uudistettu painos. Jyväskylä: Yliopistopaino, 119-170.
- Mölsä, J., Airaksinen, O., Näsman, O. & Torstila, I. 1997. Ice hockey injuries in Finland. A prospective epidemiologic study. The American Journal Of Sports Medicine 25 (4), 495-499.

- Mölsä, J., Kujala, U., Myllynen, P., Torstila, I. & Airaksinen, O. 2003. Injures to the upper extremity in ice hockey. Analysis of a series of 760 injuries. *The American Journal Of Sports Medicine* 31 (5), 751-757.
- Mölsä, J. 2004. Jääkiekkovammat – epidemiologinen tutkimus jääkiekkovammoista Suomessa. Väitöskirja. *Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 157. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES. Jyväskylä.
- Mölsä, J. 2004. Jääkiekkovammoja voi vähentää. *Liikunta ja Tiede* 41 (2), 36-37.
- Niemi, I. & Pääkkönen, H. 1992. Vuotuinen ajankäyttö. *Tilastokeskus.Tutkimuksia* 183. Helsinki: Hakapaino.
- Nupponen, H. 1997. 9-16 – vuotiaiden liikunnallinen kehittyminen. *Research center for sport and health* 106. Jyväskylä: LIKES – tutkimuskeskus.
- Nupponen, H. & Telama, R. 1998. Liikunta ja liikunnallisuus osana 11-16 – vuotiaiden eurooppalaisten nuorten elämäntapaa. *Liikuntakasvatuksen julkaisuja* 1. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Liikuntakasvatuksen tutkimus- ja kehittämiskeskus. Jyväskylä: Yliopistopaino.
- Nurmela, S. & Pehkonen, J. 1998. Liikuntagallup 1997-98: Lasten ja nuorten liikuntatutkimus. *SLU-julkaisusarja* 2. Helsinki: Multiprint.
- Rimpelä, M., Rimpelä, A., Karvonen, S., Siivola, M., Rahkonen, O. & Kontula, O. 1987. Nuorten terveystottumusten muutokset 1977-1987. Osaraportti I: Aika, ikä ja sukupuoli. *Lääkintöhallituksen julkaisuja. Sarja Tutkimukset* 7/1987. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Ruoppila, I. 1999. Lasten tutkimuksen eettisiä kysymyksiä. Teoksessa I. Ruoppila, E. Hujala, K. Karila, J. Kinos, P. Niiranen & M. Ojala (toim.) *Varhaiskasvatuksen tutkimusmenetelmiä*. Jyväskylä: Gummerus, 26-51.
- Scanlan, T.K. & Passer, M.W. 1978. Factors related to competitive stress among male youth sports participants. *Medicine and Science in Sports*, 103-108.
- Silvennoinen, M. 1979. 7-9- vuotiaiden lasten fyysisesti aktiivit harrastukset vapaa-ajan toiminnallisuudessa ja käsitykset koululiikunnasta. *Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 26. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiön tutkimuslaitos.
- Silvennoinen, M. 1981. 11 – 19 – vuotiaiden koululaisten liikuntaharrastukset, liikuntamotiivit ja näitä selittävät tekijät. *Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 31. Liikunnan ja Kansanterveyden Edistämissäätiön Tutkimuslaitos. Jyväskylä.

- Silvennoinen, M. 1987. Koululainen liikunnanharrastajana: liikuntaharrastusten ja liikuntamotiivien sekä näiden yhteyksien muuttuminen iän mukana peruskoululaisilla ja lukiolaisilla. *Studies in sport, physical education and health* 22. Jyväskylä: Kirjapaino Kari.
- Silvennoinen, M., Lintunen, T., Rahkila, P. & Österback, L. 1984. Lapsiurheilututkimukseen osallistuvien lasten vanhempien taustatiedot ja lasten omat suoriutumisosodotukset. *Liikunta ja Tiede* 21 (5), 204-213.
- Sim, F., Simonet, W., Melton, L.J. & Lehn, T. 1987. Ice hockey injuries. *The American Journal Of Sports Medicine* 15 (1), 30-40.
- Simon, J. & Martens, R. 1979. Children's anxiety in sport and nonsport evaluative activities. *Journal of Sport Psychology* 1, 160-169.
- Stein, G.L., Raedeke, T.D. & Thomas, D. 1999. Children's perceptions of parent sport involvement: it's not how much, but to what degree that's important. *Journal of Sport Behavior* 22 (4), 591-601.
- Stuart, M.J. & Smith, A. 1995. Injuries in Junior A ice hockey. A three-year prospective study. *The American Journal Of Sports Medicine* 23 (4), 458-461.
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. 1995. Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Rauma: Kirjapaino West Point Oy.
- Telama, R. 1988. Urheilu kasvatusympäristönä. Teoksessa *Suomalainen valmennusoppi 1. Suomen Olympiakomitea. Urheilusyke Oy. Jyväskylä: Gummerus*, 76-86.
- Telama, R. & Laakso, L. 1983. Liikuntaharrastus. Teoksessa *Nuorten terveystavat Suomessa. Lääkintöhallituksen julkaisuja. Sarja Tutkimukset 4 / 1983. Tampere: Kirjapaino R.K. Virtanen*, 49-69.
- Telama, R., Silvennoinen, M. & Vuolle, P. 1986. Kouluikäisten liikuntakäyttäytyminen. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso (toim.) *Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50. Helsinki: Valtion painatuskeskus*, 51-66.
- Telama, R., Vuolle, P. & Laakso, L. 1986. Liikunta yksilön elämässä ja yhteiskunnassa. Teoksessa P. Vuolle, R. Telama & L. Laakso (toim.) *Näin suomalaiset liikkuvat. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 50. Helsinki: Valtion painatuskeskus*, 15-26.

- Terry, P.C. & Jackson, J.J. 1987. Väkivallan aiheuttajat ja väkivallan hallinta urheilussa. Referoinut Risto Telama. *Liikunta ja Tiede* 24 (3), 118-121.
- Tutko, T.A. & Richards, J.W. 1971. *Psychology of coaching*. Allyn and Bacon. Boston. U.S.A.
- Valli, R. 2001. Mitä numerot kertovat? Teoksessa J. Aaltola & R. Valli (toim.) *Ikkunoita tutkimusmetodeihin II, näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin*. Jyväskylä: Gummerus, 158-171.
- Vanhalakka-Ruoho, M. 1981. Perhe ja urheileva lapsi. Tampereen yliopiston psykologian laitoksen tutkimuksia, 123.
- Weiss, M.R. & Hayashi, C.T. 1995. All in the family: Parent – Child influences in competitive youth gymnastics. *Pediatric Exercise Science* 7 (1), 36-48.
- Westerlund, E. 1990. Jääkiekko. Teoksessa A. Mero, T. Vuorimaa & K. Häkkinen (toim.) *Lasten ja nuorten harjoittelu*. Jyväskylä: Gummerus, 361-367.
- Westerlund, E. 1997. Jääkiekko. Teoksessa A. Mero, A. Nummela & K. Keskinen (toim.) *Nykyaikainen urheiluvalmennus*. Jyväskylä: Gummerus, 527-544.
- Woolger, C. & Power, T.G. 1993. Parent and sport socialization: Views from the achievement literature. *Journal of Sport Behavior* 16 (3), 171-189.
- Vuori, I. 1994. Terveysliikunnan kymmenen teesiä. *Liikunta ja Tiede* 31 (4), 54-55.
- Vuori, I. 2000. Kuinka tärkeää liikunta on terveydelle ja toimintakyvylle? Teoksessa M. Miettinen (toim.) *Haasteena huomisen hyvinvointi – Miten liikunta lisää mahdollisuuksia. Liikunnan yhteiskunnallinen perustelu II. Tutkimuskatsaus. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja* 124, 91-122.
- Yang, X. 1993. Longitudinal analysis of Finnish children's and youths' participation in competitive sport and physical activity. *Liikuntakasvatuksen lisensiaattityö*. Jyväskylän yliopisto.
- Yang, X. 1997. A multidisciplinary analysis of physical activity, sport participation and dropping out among young Finns – A 12-year follow-up study. *LIKES - Research Reports on Sport and Health* 103. Jyväskylän yliopisto.
- Österback, L., Lintunen, T., Rahkila, P. & Silvennoinen, M. 1984. Urheilevien lasten sukupuolinen kypsyys ja luustoikä. *Liikunta ja Tiede* 21 (6), 252-258.

LIITTEET

Liite 1.

Teemahaastattelurunko syksy 1982 (alkuhaastattelu)

(Tutkimuksessani käyttämäni kysymykset on **mustattu**)

1. KOULU

- mukavimmat kouluaineet
- kouluaineet, joissa pärjää hyvin
- kouluaineet, joissa ei pärjää
- kouluaine, jossa haluaisi pärjätä paremmin
- miten tyytyväinen on omaan koulunkäyntiinsä

2. URHEILU / LIIKUNTA

- **milloin aloitti harrastuksen, mikä sai aloittamaan**
- millainen on liikunnassa ja urheilussa verrattuna luokkatovereihin
- millainen on liikunnassa ja urheilussa verrattuna seuratovereihin
- **miten tyytyväinen on itseensä liikkujana / urheilijana**
- millaisissa suorituksissa pärjää
- **missä lajeissa haluaisi pärjätä / tavoitteet harrastuksen suhteen**
- **ovatko vanhemmat mukana harrastuksessa**

3. LOUKKAANTUMINEN / KIPU

- **onko loukkaantunut harjoituksissa tai kilpailuissa ja miten vakavasti**
- **pelkääkö loukkaantumista harrastuksessa**

4. KILPAILU

- **ovatko kilpailut mukavia**
- **kummat mukavampia, kilpailut vai harjoitukset**
- **miten jännittäminen vaikuttaa kilpailuissa**

5. VAPAA MINÄKUVAUS

Liite 2.

Teemahaastattelurunko syksy 1987 (loppuhaastattelu)

(Tutkimuksessani käyttämäni kysymykset on **mustattu**)

HARRASTUKSET

- 1. a) Millainen laji jääkiekko on? Hyvät / huonot puolet?**
b) Miksi et harrasta liikuntaa tällä hetkellä?
2. Mitä olet saanut jääkiekon harrastamisesta?
- 3. Oletko joutunut luopumaan jostakin harrastuksen vuoksi?**
- 4. Kerro esimerkki kivasta kokemuksesta, joka liittyy urheiluharrastukseesi / yleensä liikuntaan?**
- 5. Kerro esimerkki kurjasta kokemuksesta, joka liittyy urheiluharrastukseesi / yleensä liikuntaan?**
6. Millainen sinä olet _____ harrastajana? Hyvät / huonot puolet / mahdolliset heikkoudet?
7. Millainen sinä olet yleensä liikunnassa? Kuvaile fyysisiä ominaisuuksiasi.

URHEILUUN LIITTYVÄ AHDISTUNEISUUS

1. Onko liikunnan harrastamisessa jotain, joka on uhkaavaa, ahdistavaa tai pelottavaa?
- 2. Oletko koskaan huolestunut loukkaantumisen mahdollisuudesta harjoituksissa tai kilpailuissa?**
- 3. Miltä tuntuu kilpailla / osallistua peleihin?**
4. Miltä tuntuu näyttää jotain suoritusta?
5. Oletko koskaan huolestunut, että voisit nolata itsesi _____ssa.

KOULU

1. Mikä on sinusta kiinnostavin ja mukavin kouluaine?

2. Onko sinulla opiskelusuunnitelmia? Mitä?
3. Mikä oli kaikkien aineiden keskiarvosi viime kevättodistuksessa?
4. Liikuntanumerosi?

AIKAPERSPEKTIIVI

1. Mitä merkittävää sinulle on tapahtunut näiden viiden vuoden aikana? Miksi se on tärkeää?
2. Mitä odotat tulevaisuudeltasi?
3. **Mitä tavoitteita sinulla on** (koulutus, ammatti, **harrastus**, ihmissuhteet)?
4. Pelottaako tulevaisuus?
5. Oletko tyytyväinen ikääsi? Mitä hyviä ja huonoja puolia?
6. Millainen olet ihmisenä? Oletko nyt jotenkin erilainen kuin aikaisemmin? Millainen haluaisit olla?

TOVERISUHTEET

1. **Käytkö kaupungilla iltaisin? Entä kotibileissä? Miten usein?**
2. Kuulutko johonkin jengiin? Millaiseen?

VANHEMMAT / KOTI

1. Millaisia asioita teet yhdessä vanhempiesi kanssa?
2. **Ovatko vanhemmat / sisarukset mukana harrastuksissasi?**
3. Millaisiin tekemisiin et haluaisi ottaa mukaan vanhempiasi?
4. Millaisia sääntöjä teillä on kotona?
5. Puuttuvatko vanhempasi tekemisiisi? Milloin ja miten?
6. Millaisista asioista teille tulee erimielisyyksiä sinun ja vanhempiesi välille?
7. Miten yleensä ratkaisette erimielisyydet?
8. Miten sinusta ristiriidat pitäisi ratkaista?

9. Otetaanko mielestäsi sinun mielipiteesi riittävästi huomioon päätöksenteossa?
10. Kuka teidän perheessä päättää rahankäytöstä? Sinun vaateostoista?
11. Jos saisit nyt käytettäväksi 100mk omiin tarpeisiisi, itsesi hyväksi, mitä tekisit?

VALMENNUS

1. Millainen valmentaja sinulla on?

Liite 3.

Viiden vuoden aikana jääkiekkoharrastusta jatkaneet, lopettaneet ja lajia vaihtaneet

PELAAJAN NUMERO	JATKANUT HARRASTUSTA	LOPETTANUT HARRASTUKSEN	VAIHTANUT LAJIA	UUSI LAJI
40	X			
41	X			
42	X			
43	X			
47			X	Kaukalopallo
49			X	Karate
53	X			
54	X			
57	X			
58	X			
60		X		
62	X			
64			X	Kaukalopallo
65	X			
67	X			
68	X			
69	X			
70	X			
75			X	Kempo
76	X			